Cena egz. 20 groszy. Nakład 40000 egzemplarzy. Dziś 12 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt. Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“. Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu. Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem. Rękopisów niezamówionych nie zwraca się. Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30. Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.51 zł. miesięcznie, 10.53 zł. kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 217. | BYDGOSZCZ, piątek dnia 20 września 1929 r. | Rok XXIII.

Skompromitowana Reichswehra wypiera się stosunków z zamachowcami.

Organ komunistów niemieckich podtrzymuje swoje zarzuty.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 19. 9. Dzisiejsza „Rote Fahne“ rozszerza dalej swoje odkrycia dotyczące stosunków pomiędzy niemieckiemi władzami wojskowemi a zamachowcami bombowymi. Przedewszystkiem rozpatruje pismo krytyczne zaprzeczenie wydane w dniu wczorajszym przez ministra Groenera. Okazuje się, że wymieniony we wczorajszej depeszy major Thiedemann z Lubeki był dawniej dowódcą batalionu w Poczdamie, w Lubece zaś jest czynny jako urzędnik cywilny Reichswehry, a mianowicie jako t. zw. oficer opieki społecznej (Fürsorgeoffizier). „Rote Fahne“ korzysta z tego zaprzeczenia, żeby podkreślić fakt, że **w wojsku niemieckiem znajduje się widocznie bardzo dużo oficerów zakontraktowanych jako urzędnicy cywilni** i że wobec tego **istnieje znacznie więcej stanowisk oficerskich, niż to jest dozwolone.** Ciekawe jest tylko, że minister opowiada takie „historyjki“, któreby, o ileby pochodziły ze strony komunistycznej, uważane były za **zdradę stanu...**

Co do listu skierowanego przez p. von Gaazę do generała Hammersteina, będącego zresztą szefem jednego z departamentów ministerstwa Reichswehry, zaznacza zaprzeczenie ministerjalne, że generał von Hammerstein podobny list otrzymał, zniszczył i na niego nie odpowiedział. „Rote Fahne“ ironicznie zaznacza, że jest to sprawą bardzo dziwną, żeby kierownik departamentu w ministerstwie Reichswehry w taki prywatny sposób załatwiał się z projektem puczu (zamachu).

Dalsze wynurzenia o stosunkach pomiędzy wojskiem a zamachowcami podaje socjalistyczny „Vorwärts“, który przedewszystkiem stwierdza, że p. von Gaaza jest bankrutem politycznym i gospodarczym i spekuluje na konjunkturę przewrotową, aby poprawić swoje położenie pod każdym względem. Pan von Gaaza ma bardzo duże stosunki w wojsku, czego dowodem, że umieścił jako urzędnika cywilnego przy Reichswehrze w jednem z miast prowincjonalnych byłego kapitana policji Bendera usuniętego z czynnej służby w policji wobec ataków na pruskiego ministra spraw wewnętrznych i udziału w zebraniach hitlerowców.

Jak się więc okazuje, nie były odkrycia „Rote Fahne“ zupełnie pozbawione podstawy. **B.**

* * *

Biuro Wolffa ogłosiło oświadczenie ministerstwa Reichswehry, stwierdzające, że **w armji** niema żadnego majora Tiedemanna. Oficer podobnego nazwiska **podpułkownik Tiedemann** należy do 9. pułku piechoty w Poczdamie, poprzednio zaś był dowódcą batalionu w 17-tym pułku w Güttingen.

Sprawa listu do generała von Hammersteina, poruszona była w czerwcu rb. w formie nieścisłej w Reichstagu przez posła komunistycznego Kippenbergera. Generał Hammerstein podobno list istotnie otrzymał, zniszczył go jednak, pozostawiając bez odpowiedzi.

„Berliner Tageblatt“ omawiając powyższy komunikat urzędowy podnosi, że istotnie major Tiedemann, znajdujący się w stanie co prawda poza służbą czynną, zatrudniony jest jednak jako **urzędnik cywilny** przy 6-tym pułku piechoty w Lubece.

Wzmożona kampanja antypolska na łamach prasy niemieckiej.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 19. 9. W ostatnich dniach zaznacza się wzmożenie kampanji antypolskiej na łamach prasy niemieckiej, przyczem wydaje się, że kampanja ta jest z jakiegoś miejsca inspirowana, ponieważ szereg organów prawicy, a nawet centrum podaje podobne wiadomości w niemal jednakowem zestawieniu.

Propaganda antypolska obraca się głównie około następujących trzech zagadnień:

1) Walkuje się **plany rewizjonistyczne**, opierając się przeważnie na przetelegrafowanej już do „Dziennika Bydgoskiego“ petycji **Heimatbund Ostpreussen** złożonej w Genewie, a domagającej się **zmiany granicy wiślanej.** Wogóle istnieje tendencja, żeby zamiast „korytarza polskiego“ mówić o korytarzu „wiślanym“ (Weichselkorridor) co było m. in. zaznaczone na zjeździe Niemców granicznych w Poczdamie i podczas mowy wygłoszonej na tym zjeździe przez b. kanclerza Luthra.

2-gim kompleksem zagadnień jest ciągłe alarmowanie opinji publicznej Niemiec **o likwidacjach i przymusowych sprzedażach własności niemieckiej w Polsce.** W związku z tem podaje dzisiejsza prasa triumfująco uchwałę najwyższego trybunału w Warszawie dotyczącą **firmy Dittmann w Bydgoszczy.**

3-cim powodem do szczucia antypolskiego jest podawanie ciągłych wiadomości **o rzekomem szpiegostwie lotniczem** ze strony polskiej. Co parę dni meldują pisma niemieckie, o przelocie wojskowych aeroplanów polskich nad terenem nadgranicznym niemieckim. **B.**

Wrzenie na Dalekim Wschodzie.

Japonja nie uznaje sowieckiej Mongolji.

Napływające wiadomości z Dalekiego Wschodu świadczą o niezmiernie ciężkiem położeniu **w okręgu amurskim.** Powodzie zniszczyły niemal całkowicie zbiory i wśród ludności **szerzy się głód.** Równocześnie działania wojenne i mobilizacja koni poważnie dały się we znaki mieszkańcom tego okręgu.

Moskwa, 18. 9. (Pat.) Wedle doniesień z Czity, w okolicy stacji Mandżurji oddział wojsk chińskich, złożony z kompanji piechoty i szwadronu kawalerji zbliżył się do granicy i ostrzeliwał w ciągu 6 godzin posterunek sowieckich wywiadowców pogranicznych, starając się wziąć ich do niewoli. Przybyła natychmiast sowiecka straż graniczna odrzuciła Chińczyków za linję graniczną. W okolicach miasta Pogranicznaja i Błagowieszczeńska szereg wsi, leżących w pobliżu posterunku sowieckiego, jest ciągle bombardowany.

Tokio, 18. 9. (AW.) Japonja odmówiła uznania niepodległości Mongolji, znajdującej się, jak wiadomo, pod wpływami Rosji sowieckiej. Do oświadczenia rządu japońskiego w tej sprawie przywiązują wielką wagę, oznacza bowiem ono, że Japonja zamierza ściśle przestrzegać zasady nietykalności terytorjalnej Chin.

Masowe aresztowanie Chińczyków w Rosji sowieckiej.

Nankin, 18. 9. (AW.) Minister spraw zagranicznych Chin wystosował za pośrednictwem rządu niemieckiego protest przeciwko aresztowaniu **tysiąca obywateli chińskich** przez władze sowieckie. Obywatele chińscy na terenie Rosji sowieckiej w niczem nie zawinili, a aresztowania noszą charakter odwetu za poczynania rządu chińskiego, w związku z przejęciem kolei wschodnio-chińskiej. Minister Wang zwraca się do rządu niemieckiego z prośbą, aby przedstawiciel dyplomatyczny Niemiec na terenie Rosji Sowieckiej roztoczył opiekę nad aresztowanymi obywatelami chińskimi.

Pierwszy uczciwy traktat z Chinami zawarła Rzeczpospolita Polska.

Londyn, 19. 9 (Pat.) Agencja Reutera donosi z Nankinu, że wczoraj podpisano traktat przemysłowy, handlowy i morski, między Chinami i Polską. Tekst traktatu ogłoszony zostanie po ratyfikacji przez obie strony.

W kołach chińskich mówią, że traktat polsko-chiński **nie zawiera przywileju eksterytorjalności,** istniejącej dotychczas w stosunkach państw obcych z Chinami.

Traktat uważany jest za pierwszy, zawarty przez rząd nankiński z państwem obcem **na zasadzie całkowitej równości stron i wzajemności.**

Strajk w teatrach lwowskich nie został jeszcze zażegnany.

Interwencja komisarza rządu.

Lwów, 19. 9. (AW). Komisarz rządu m. Lwowa wezwał dzierżawców teatralnych, aby wnieśli rezygnację z dzierżawy. Ci zakomunikowali, że z dzierżawy zrezygnują, jeżeli miasto weźmie na siebie długi, a dalej, zażądali zwołania sądu polubownego. Komisarz odpowiedział, że w sprawie spłacenia długów, w myśl kontraktu, miasto nie jest do tego obowiązane, natomiast zgodził się na zwołanie sądu polubownego. Gmina miasta Lwowa w myśl kontraktu dzierżawnego zarządziła wypłacenie gaż do wysokości kaucji, a zatem 50.000 zł. Z sumy tej wypłacone będą zaległe płace za sierpień, jako też zaliczki za wrzesień.

Bartel we Lwowie.

Lwów, 19. 9. (Tel. wł.) Po blisko miesięcznej podróży powrócił na stałe do Lwowa były premjer prof. Bartel wraz z małżonką. Grono osób na dworcu zgotowało prof. Bartlowi nadzwyczaj serdeczne przyjęcie. Od dnia 1 października prof. Bartel rozpoczyna wykłady geometrji wykreślnej na politechnice lwowskiej.

Pióro przed sądem.

Sosnowiec, 19. 9. (Tel. wł.) Rozpoczął się tu sensacyjny, proces przeciw kupcowi Dawidowi Pióro oraz 12 innym oskarżonym w głośnej aferze przemytniczej, w której skarb państwa poniósł straty przeszło 40 000 złotych. Oskarżeni przemycali towary kolonjalne i owoce, których przywóz był zabroniony. Na ławie oskarżonych zasiedli m. i. naczelnik urzędu celnego, kontroler, rewident i jeden z urzędników celnych oraz dwaj urzędnicy kolejowi. Oskarżonych broni szereg wybitnych adwokatów warszawskich. Do procesu powołano 160 świadków.

Kongres Generalnej Federacji Pracy.

W Paryżu nastąpiło otwarcie obrad XX. Międzynarodowego Kongresu Generalnej Federacji Pracy. Wśród 1200 delegatów znajdują się przedstawiciele: Belgji, Danji, Hiszpanji, Italji, Holandji, Polski, Luxemburgu, Szwecji i Szwajcarji.

Amanullah przechodzi na katolicyzm.

Prasa włoska podaje z zastrzeżeniem pogłoskę, jakoby b. król afgański Amanullah miał przejść na katolicyzm po licznych rozmowach, jakie odbył z ojcem Gamellim.

Druga emisja akcyj Banku Polskiego.

Warszawa, 19. 9. (Tel. wł.) Wkrótce rozpocznie się druga emisja akcyj Banku Polskiego. Ponieważ akcje pierwszej emisji znajdują się w posiadaniu wielu urzędników, którzy nowe akcje nabyć mogliby z trudnością, istnieje zamiar, żeby udzielać 2-miesięcznego kredytu przy subskrypcji akcyj.

Cisza przed burzą.

WARSZAWA, 19. 9. (tel. wł.). Wczoraj o godz. 4 po południu Prezydent Rzeczypospolitej udał się do Belwederu i odbył dłuższą naradę z marsz. Piłsudskim. Konferencja trwała około 2 godziny. Po kilkudniowem ożywieniu w Sejmie, wczoraj zapanowała cisza, która potrwa jakiś czas, gdyż komisja parlamentarna P. P. S. obradować będzie dopiero 27. bm., a przywódcy centrolewu opuścili Warszawę. Plenarne posiedzenie P. P. S. naznaczono na 1 października. W lokalu P. P. S. wystawiono arkusz papieru, przeznaczony na składanie podpisów pod podanie do Prezydenta o zwołanie sesji nadzwyczajnej.

Cła przywozowe i wywozowe.

Warszawa, 18. 9. (Pat). Dziś w godzinach popołudniowych odbyło się posiedzenie Komitetu Ekonomicznego ministrów pod przewodnictwem p. prezesa Rady Ministrów dr. Kazimierza Świtalskiego. Przedmiotem obrad były zagadnienia zbożowe. Uchwalono wprowadzić **cła przywozowe: na jęczmień 11 zł.** od 100 kg., **na owies 11 zł.** od 100 kg., kukurudzę 6 zł. od 100 kg., groch, fasolę i grykę 6 zł. od 100 kg. Jednocześnie powtórzono uwagę, umieszczoną w rozporządzeniu **o cłach przywozowych na żyto i pszenicę,** upoważniającą ministra skarbu do zezwalania w razie konieczności **na przywóz bezcłowy pewnych ilości wyżej wymienionych płodów rolnych.** Pozatem uchwalono wprowadzić cło przywozowe w wysokości 3 zł. od 100 kg. **na proso,** 16 zł 50 gr. od 100 kg. na mąki, niewymienione osobno w taryfie celnej, 14 zł. od 100 kg. **na kaszę jęczmienną,** 11 zł. od 100 kg. na kaszę gryczaną i jaglaną, i 18 zł. od 100 kg. na kaszę pszenną, oraz wszelkie kasze, niewymienione osobno w taryfie celnej. Wreszcie uchwalono, że otręby żytnie i pszenne w czasie od 1 grudnia do 1 czerwca będą opłacały cło wywozowe w wysokości zł. 5 od 100 kg. W okresie od 1 czerwca do 1 grudnia **otręby żytnie i pszenne nie będą opłacały cła wywozowego.** Wszelkie inne otręby w ciągu całego roku nie będą podlegały opłacie cła wywozowego. **Makuchy** lniane i rzepakowe w czasie od 1 grudnia do 1 czerwca **będą podlegały opłacie cła wywozowego** w wysokości 10 zł. od 100 kg. W okresie od 1 czerwca do 1 grudnia makuchy lniane i rzepakowe będą wolne od cła wywozowego. Makuchy lniane i rzepakowe odolejone (o wartości tłuszczu 2% i mniej) oraz wszelkie inne makuchy, poza lnianemi i rzepakowemi, w ciągu całego roku nie będą podlegały cłu wywozowemu.

Jak endeckie biurokraty psują kolej państwową...?

Klęską kolejnictwa polskiego są liczni biurokraci po dyrekcjach kolejowych i w samem ministerstwie kolei. Oni to niweczą pracę inżyniera kolejowego, służby kolejowej. Stosunki tak się pogorszyły, że nawet „Gazeta Warszawska" wystąpiła z szeregiem artykułów, piętnujących gospodarkę biurokratów. Na chwilę zapomniano w Gazecie Warszawskiej że w ministerstwie i dyrekcjach siedzą zgrzybiałe figury, zdawna dojrzałe do emerytury. Teraz, kiedy nawet Gazeta Warszawska nietylko nie broni tych okopów wstecznictwa i skostniałego biurokratyzmu, można się spodziewać, że rząd zainteresuje się monopolem dorożkarskim na drogach żelaznych i powoła energicznego kierownika w miejsce b. dyrektora tramwajów warszawskich p. Kühna, który zawiódł gruntownie nadzieje, pokładane zapewne w brzmieniu jego nazwiska.

Szeregowiec Wójcik przed sądem.

Warszawa, 19. 9. (tel. wł.) Przed sądem okręgowym rozpoczął się proces Józefa Wójcika, oskarżonego o obrazę **36-go pułku piechoty, o napad i usiłowane zabójstwo dwóch oficerów tego pułku, porucznika Cebrowskiego i Nowaczyńskiego.** Według aktu oskarżenia obaj ci oficerowie przybyli do Wójcika, mieszkającego w Piaskach pod Warszawą dnia 12. czerwca o godz. 6 rano, chcąc żądać satysfakcji honorowej od Wójcika, za obrazę pułku. Wójcik wpuścił ich do mieszkania, poczem strzelił do Cebrowskiego, zanim oficerowie zdążyli coś powiedzieć. Według zeznań Wójcika, strzelił on w obronie własnej, gdyż oficerowie chcieli się nań rzucić. Obaj oficerowie zostali lekko poranieni strzałami Wójcika. Cebrowski dobył szabli, którą usiłowała wyrwać żona Wójcika, raniąc się w rękę. Na rozprawę sprowadzono Wójcika pod eskortą policyjną.

Na wczorajszej rozprawie Wójcik na pytanie, czy jest oficerem rezerwy, oświadczył, że na własne żądanie jest **szeregowcem rezerwy. Po wypadkach majowych wniósł podanie o zwolnienie go ze stanowiska,** a gdy nie uwzględniono jego prośby, zwrócił się do prezydenta o pozbawienie go rangi oficerskiej. Obrońca Wójcika **adwokat Kijeński stawia wniosek o powołanie na świadków pp. Dzieduszyckiego, Trampczyńskiego, Nowaczyńskiego i Mostowicza.** Sąd odmówił prośbie obrońcy. Oskarżony twierdzi, że oficerowie rzucili się na niego, natomiast przesłuchani oficerowie utrzymują, że Wójcik rozpoczął strzelać bez powodu. Dziś dalszy ciąg procesu. Rozprawa wzbudziła wielkie zainteresowanie w Warszawie.

Ruch budowlany w Polsce.

Według „Wiadomości Statystycznych" w miastach powyżej 50 tysięcy mieszkańców w pierwszym kwartale rozpoczętych budowli było 180, w tem 100 budynków mieszkalnych. W pierwszym kwartale roku 1927 było 380 rozpoczętych budowli, w roku 1928 356. Zakończono w pierwszym kwartale b. m. budowę 266 budynków w tem 150 mieszkalnych o 2326 izbach, wobec 294 w tym samym okresie 1927 i 292 — 1928 roku. Statystyczne te dane są odzwierciedleniem załamania się konjunktury budowlanej w końcu zeszłego roku.

Z ciekawszych danych, dotyczących poszczególnych ośrodków, wypada nadmienić, iż **w pierwszym kwartale b. r. największą ilość rozpoczętych budowli wykazuje Lwów, największą zaś liczbę wykończonych daje Poznań,** bo 100 budynków, w czem 41 mieszkalnych o 949 izbach (wpływ P. W. K.).

Wyprzedaż kosztowności rosyjskich.

Władze sowieckie sprzedały amerykańskiemu bogaczowi żydowskiemu, Samuelowi Lemportowi srebrną zastawę stołową, która stanowiła własność w. ks. Konstantego Konstantynowicza.

Lemport nabył już poprzednio od sowietów liczne okazy sztuki i meble, pochodzące z pałaców carskich w Piotrogradzie, Moskwie i w Carskiem Siole.

Kronika telegraficzna.

WARSZAWA, 19. 9. (AW). Wczoraj przybył do Warszawy generalny inspektor sił lotniczych Francji, gen. Barres.

WARSZAWA, 19. 9. (tel. wł.). Premjer Świtalski przyjął wczoraj ministrów: Składkowskiego, Czerwińskiego, Cara i Prystora.

WARSZAWA, 19. 9. (tel. wł.). 27. bm. przybędzie do Polski wycieczka dziennikarzy, akredytowanych przy Lidze Narodów i reprezentujących 7 największych dzienników włoskich.

WIESBADEN, 19. 9. (tel. wł.). 7-ma partja turnieju szachowego o mistrzostwo świata między Alechinem a Bogulobowem zakończyła się zwycięstwem Alechina.

SZTOKHOLM, 19. 9. (PAT). Siostrzenica króla hr. Elza Bernadotte poślubiła tutaj przemysłowca Cedergrena.

MOSKWA, 19. 9. (PAT). W procesie przeciwko tajnej organizacji „Spekulant" zapadł wyrok. Dwóch oskarżonych skazano na karę śmierci, 20 innych na karę więzienia lub ciężkich robót.

Awanturniczy adwokat.

Kraków, 18. 9. (tel. wł.) Toczył się tu proces przeciw adwokatowi dr. Korkesowi. W ostatnim dniu Korkes obraził sąd, za co skazany został na trzy dni celi więziennej. Korkes zaczął się awanturować i rzucać obraźliwe słowa pod adresem sądu, wobec czego skazany został na dalszych 7 dni. Wówczas Korkes wszczął niezwykłą awanturę, skutkiem czego przewodniczący trybunału zamknął posiedzenie, kazał wyprowadzić awanturnika z sali i poddać badaniu jego stan umysłowy.

Wybuch gazu pod Nowym Jorkiem.

W New Burghu w pobliżu Nowego Jorku eksplodował główny przewód gazowy, przebiegający przez dzielnicę handlową miasta. Pięć wielkich budowli zostało poważnie uszkodzonych. Trzy osoby poniosły śmierć, pozatem padło ofiarą strasznego wybuchu 50 osób ciężko rannych. Lekko ranni wypełnili wszystkie sale szpitalne w mieście. Siła wybuchu była tak wielka, że pęd powietrza poobalał przechodniów i powybijał wszystkie szyby w całej dzielnicy.

Nacjonaliści niemieccy wystąpili przeciw Remarque'owi.

Niemiecki związek oficerów rezerwy wystosował do komitetu, przyznającego nagrody Nobla, protest przeciwko wnioskowi przyznania tegorocznej nagrody autorowi książki p. t. „Na Zachodzie nic nowego" Remarque'owi. Związek nacjonalistycznych oficerów twierdzi, iż odznaczenie tego autora byłoby obrazą dawnej armji niemieckiej. Prasa szwedzka w przeważnej części nie bierze tego wystąpienia nacjonalistów niemieckich na serjo.

Susza w Paryżu.

Straszna susza jaka tu panuje od 39 dni jest zjawiskiem rekordowem. Podobno według kronik od r. 1754 tak długiej suszy jeszcze nie było. Ostatni deszcz padał 8 sierpnia. Jeżeli nie wziąć pod uwagę krótkiej burzy, która przeszła 16 sierpnia nad Paryżem to nie spadło ani kropli deszczu. W archiwach stwierdzono, że w r. 1754 kompletna susza panowała 28 dni. W r. 1911 susza zbliżała się do rekordu, lecz w 33-cim dniu wypadł deszcz. W r. 1895 Paryż był bez deszczu 34 doby, przerwany był jednak 24 sierpnia tego roku strasznym huraganem w czasie którego jak obliczono spadło 4 miljony metrów sześciennych wody deszczowej.

Wybuch w składach amunicyjnych.

Według doniesień z Portsmouth w stanie Wirginja, wybuchł tam w składach amunicyjnych marynarki wojennej Stanów Zjednoczonych pożar. W czasie pożaru nastąpiła straszliwa eksplozja. Miljony naboi karabinowych eksplodowały. Zniszczeniu uległo wiele tysięcy łusek do nabojów armatnich. Straty wynoszą miljony dolarów.

Schody zawaliły się w synagodze.

W dzielnicy nowojorskiej Bronx w synagodze podczas uroczystego nabożeństwa zawaliły się schody, prowadzące na galerję. Trzask walących się schodów wywołał straszliwą panikę. Wskutek katastrofy i paniki ciężko rannych zostało 7 osób, 40 zaś odniosło lżejsze rany. Silny oddział policji zmuszony był przywracać porządek i nieść pomoc rannym, bowiem wśród publiczności, zapełniającej synagogę, jeszcze w długi czas po wypadku szerzyły się zamieszanie i popłoch.

Tardieu o wielkości Francji.

Francuski minister Tardieu w przemówieniu, wygłoszonem w La Drosse przedstawił w pełnych optymizmu słowach położenie Francji w świecie, stwierdzając, iż wielkość kraju ukazuje się bardziej wyraźnie w czasie pobytu zagranicą, gdy kłótnie wewnętrzne zacierają się w oddaleniu.

Dziwne wiatry są w tym młynie,

skoro i tego wzorowego młynarza chce wywiać...

Kto wygrał na loterji?

W dziesiątym dniu ciągnienia 5 klasy 19 polskiej loterji państwowej, padły wygrane na następujące numery:

25 000 zł. nr. 129637.

Po **10 000 zł.** nr. 55870 158485 177186 179501.

Po **5 000 zł.** nr. 17497 35273 40927 76467 103022 104816 106553 144468 159578 174581.

Po **3 000 zł.** nr. 48423 75031 164456.

Po **2 000 zł.** nr. 6499 13134 19291 54612 72394 120023 128908 133416 158863 181491.

Po **1 000 zł.** nr. 3321 4110 6902 13640 15102 26190 26761 33767 47323 47353 53560 66325 74792 75890 75989 78546 79775 85112 86480 86954 94565 100016 104326 105502 110374 113185 115893 116915 116946 131434 136766 149901 151540 157107 179883.

Po **600 zł.** nr. 4086 5877 5959 11361 12942 20269 25298 30112 33101 33369 35801 40661 41000 45085 49980 51542 52644 61936 87275 87869 101690 102200 128223 140438 143617 149747 154865 158029 157899 158363 184532 184764.

Po **500 zł.** nr. 3333 3427 7265 7721 9232 14043 15482 16177 492 650 616 841 17067 395 866 20428 25020 25332 26655 28671 887 32230 32431 437 37420 826 38578 40193 924 41734 42228 45474 46069 246 890 48670 770 49143 51315 57700 59095 438 60767 61621 62970 64455 937 65335 70866 926 72030 855 77031 78333 706 80084 83684 84790 85428 86063 89249 90225 638 902 94020 412 601 95385 837 99590 100079 735 101690 102437 103342 555 104985 106316 108870 111385 114443 117417 120474 124635 124758 130153 203 570 927 132311 439 779 133025 642 134029 135789 922 137014 188 710 138157 291 755 141184 141321 142038 236 143069 144143 532 677 145747 994 147704 148918 149925 153097 158447 159692 160800 161552 615 162108 322 528 163494 164586 165183 232 674 740 166853 167986 168659 169883 906 958 170035 614 173907 174911 176240 181013 182205 799.

Duch odwetu w Poczdamie.

Zjazd niemieckich związków granicznych. — Podburzające mowy i tradycyjny pochód. — Rola b. kanclerza dr. Luthra Dlaczego p. Luther przemawia w Poczdamie?

(Od własnego korespondenta berlińskiego).

Berlin, we wrześniu.

We fryderycjańskim Lustgartenie — w Poczdamie, koło t. zw. zamku miejskiego — odbyła się przed paru dniami wielka manifestacja patrjotyczna niemieckich związków granicznych, „der Grenzmarkvereine". Przeszlibyśmy do porządku dziennego nad temi paroma tysiącami osób, strąbionemi przez miejscowe grupy niemieckiego Ostbundu i rozmaitych „heimattreuerów"; nie zwrócilibyśmy nawet uwagi na nieco śmieszny „tradycyjny" pochód historyczny; ale — i tu tkwi sedno sprawy — nie możemy lekceważyć osoby głównego mówcy uroczystości, którym był nikt inny, jak były kanclerz Rzeszy, dr. Hans Luther. Osoba mówcy i treść jego przemówienia są tak charakterystyczne, że z obowiązku sprawozdawczego musimy się niemi zająć.

Manifestacja poczdamska, tego miasta, gdzie niewątpliwy dobry gust artystyczny Fryderyka II kompensuje aż nadto zły gust w ubieraniu się typowego „poczdamskiego towarzystwa" (skąd na tle ładnych, stylowych gmachów widać często i gęsto sylwetki, przypominające karykatury z „Fliegende Blätter" lub „Simplicissimusa") odbyła się pod dwoma wielkiemi hasłami. Pierwsze hasło, to: „Tausendfeier der Wiedereindeutschung des urgermanischen Ostens" — tysiącolecie ponownego zniemczenia pragermańskiego wschodu. Historyków i polityków niemieckich nic nie obchodzi prawda historyczna, która żadnych Germanów przed Słowianami na ziemiach polskich nie znalazła; „pragermański wschód" brzmi tak ładnie, a czy to jest słuszne, któżby się nad takiemi drobnostkami zastanawiał! Drugie hasło, to: „Grenzlandnot ist Reichsnot" — a więc: ciężkie położenie ziem nadgranicznych Rzeszy wpływa na całe Niemcy. Skutki tego drugiego hasła są bardzo realne: **Niemcy pograniczni liczą wciąż na jałmużnę z Berlina,** wszystkiemu winien jest Traktat Wersalski, w dziesięć lat po traktacie nie zdołała się ludność nad granicą polską przystosować do zmienionych warunków itd. itd. Sprawy gospodarcze mają tu zbyt wyraźny posmak polityczny, a ten zabarwiony jest agitacyjnie, nawet trochę dla zagranicy...

Dwa te hasła i z tuzin mocno patrjotycznych związków ściągnęły więc kilka tysięcy uczestników; na dodatek była niedziela, ładna pogoda, wojskowi trębacze wygrywali, zjednoczone miejscowe chóry śpiewały, pierwsze przemówienie wygłosił ojciec miasta. Nadburmistrz Poczdamu, Rauscher, przemawiał nie jak wysoki urzędnik komunalny ale jak agitator Hitlera. Litował się nad ciężkiem położeniem niemieckiego wschodu, „dwie godziny pociągiem pośpiesznym od Berlina", skutkiem „djabelskiego narzędzia Traktatu Wersalskiego", jednego z największych „fałszerstw historji". To była jednak tylko przygrywka.

Głównym mówcą t. zw. „Festredner", był były kanclerz Rzeszy dr. Hans Luther. Pan Luther nie został wprawdzie, jako „Reichskanzler a. D.", prezesem Kolei Rzeszy, jak się o to starały bardzo miarodajne osoby, ale miewa się nienajgorzej, z tytułu członkostwa w różnych radach nadzorczych, jako propagandzista niemiecki w Ameryce Południowej i „prezes" na rozmaite przyjęcia, ostatnio na międzynarodowym kongresie reklamowym w Berlinie. Wtedy pan Luther był bardzo międzynarodowy: stanął na krześle, żeby go było lepiej widać i po niemiecku, francusku i angielsku dziękował „z całego serca" obcym uczestnikom kongresu. W Poczdamie — na zaproszenie prezesa Ostbundu — mówił dr. Luther tylko po niemiecku i bardzo po niemiecku. Podobnie, jak istnieje „straż nad Renem" (Die Wacht am Rhein) istnieć powinna, zdaniem p. Luthra „straż nad Wisłą". Stworzenie korytarza wiślanego — nikt w Niemczech nie powinien mówić o korytarzu polskim — urąga historji, rozsądkowi i sprawiedliwości. **Kanclerz Luther** i wszyscy dobrzy Niemcy oczekują najrychlejszej **zmiany granic.**

Większość prasy niemieckiej wstydliwie przemilczała wywody sławnego męża. Inne pisma ograniczyły się do bardzo krótkiego streszczenia. Widocznie czuły się trochę niesamowicie przy tych słowach, owianych „duchem starego Poczdamu". Serca uczestników i prawomyślnych poczdamczyków uradował z kolei tradycyjny historyczno-symboliczny pochód, zaczynający się od barci o dawnych czasów, gdyż od zdobycia Brandenburgji przez Henryka I, pełen zagadek, „żeby trudniej było zgadnąć", np. pokazujący kolonizację niemieckiego wschodu akurat **przez alzackich chłopów,** co było pięknym ukłonem w stronę związku wiernych alzatczyków i ładnem połączeniem utraconych ziem po obu stronach granic; wreszcie bardzo symboliczny, gdyż przedstawiający hołd Niemców granicznych, składany Germanji, co oczywiście nie miało **nic** wspólnego z hołdem pruskim na rynku krakowskim, anno Domini 1525.

W restauracji „Alter Fritz" **odbyła** się końcowa część uroczystości, prawdopodobnie porządnie **zakropiona, i na** tem właściwie zakończyło się całe „tysiącolecie". Pan dr. Luther wrócił sobie do Berlina, licząc, że zaskarbił **sobie** nowe rzesze zwolenników na wypadek, kiedy zgłosi swoją kandydaturę, jako przyszły prezydent Rzeszy. Nadburmistrz poczdamski p. Rauscher (w interesie posła niemieckiego w Warszawie życzymy mu, żeby to nie był jego krew- nie i w małą, ledwie widoczną szparkę

Dr. Antoni Marczyński. 46

Czarny Ląd

POWIEŚĆ WSPÓŁCZESNA

(Dokończenie „Niewolnic z Long Island" i „Przeklętego Statku".)

(Ciąg dalszy).

— Jestem niewinny i padam ofiarą pomyłki, — rzekł; — ale moja wierność i poświęcenie otworzy panu kiedyś oczy. Przekona się pan wówczas, że ja...

— Przekonać mnie mogą tylko czyny, — przerwał Izaak pospiesznie. — Krótko mówiąc tego z was ułaskawię, ten będzie moją prawą ręką, który mi dostarczy żywcem Pułaskiego i Betty... A ponadto, — dodał z chytrym uśmieszkiem, — będzie mógł z swoim rywalem zrobić to, co mu się żywnie spodoba.

— Nie rozumiem, — bąknął Kinczel.

— Dziwię się, że nie rozumiesz. Rzecz wydaje mnie się niezmiernie prostą. Nienawidzicie się śmiertelnie, jeden drugiego utopił w łyżce wody, jeden drugiego przedemną oczernia itd. itd. Otóż jeżeli naprzykład Tom dostarczy mi tamtych dwoje, to w nagrodę otrzyma Kinczela i będzie mógł go „zlikwidować" według swego uznania, he, he, he. I oczywiście, naodwrót. Jeśli Kinczelowi się poszczęści, to los Toma będzie w jego rękach. Rozumiecie?

Chcieli jeszcze coś odrzec, lecz w tej chwili Izaak huknął pięścią w stół i wymownym gestem wskazał im drzwi.

— Wy także, — zwrócił się do milczących Hindusów; — chcę teraz sam pozostać i wara mi w pracy przeszkadzać.

Wynieśli się więc na pokład posłusznie i tu widok płonącego na wzgórzu ogniska uprzytomnił im dopiero właściwe znaczenie słów Ironfielda.

— Nie tak łatwo pójdzie z tym Pułaskim, co? — mruknął Kinczel, chcąc pociągnąć za język rywala.

— Pewnie, — przystał Tom; — ale żywię niepłonną nadzieję, że tego dokażę wkońcu.

— Tere fere.

— Chce mnie pan sprowokować, co?

— Ani myślę, tylko bawi mnie to, gdy słyszę takie przechwałki.

— A mnie znów bawi myśl, jaką pan zrobi minę, gdy Izaak w nagrodę za dostarczenie mu tamtych, wyda mi pana, Mr. Kinczel. I współczuję z panem serdecznie, he, he, he, he.

W szyderczym śmiechu małego zbira było tyle mściwej nienawiści, że Kinczel zadrżał mimowoli.

— Nawzajem, Mr. Bartlet, — odparł z bardzo nieszczerą brawurą i odszedł w stronę kuchni, gdzie spodziewał się zastać większość załogi. Nie lekceważąc sobie przeciwnika, chciał się należycie przygotować do ostatecznej rozgrywki, chciał sobie pozyskać sprzymierzeńców wśród palaczów i kucharzy, bo majtkowie byli oddawna po stronie małego zbira.

Natomiast Tom Bartlet bagatelizował sobie rywala i ani chwili nie wątpił, że taki intrygant a przytem tchórz, jak Kinczel, nie odważy się na walkę z Pułaskim, postanowił inaczej zakończyć wieczór. Rozmowa z Ironfieldem bądź co bądź do przyjemności nie należała, zdenerwowała go trochę, należało przeto zalać robaka. Skoro więc młody Toby Scroop nawinął mu się pod rękę, wysłał go do magazynu po parę butelek i szeptem udzielił mu jakiejś innej jeszcze instrukcji.

— Ale która to jest, panie?

— Ciszej, idjoto, — syknął Bartlet, rozglądając się na wszystkie strony, bowiem Ironfield, który wciąż jeszcze wierzył, że cenny ładunek żywego towaru zdoła odstawić do Południowej Ameryki, przykazał najsurowiej pozostawić schwytane na statku dziewczyny, w spokoju.

— Przecież mówię cicho.

— Tak, teraz, ale przedtem, nie.

— Więc po czem rozpoznam tę Anielę wśród kilkunastu, które...

— Słuchaj-że, tępa głowo, — przerwał Tom zniecierpliwiony; — pilnuje ich tam Lewis Steel. Powiesz mu, że ja kazałem, abyś przyprowadził do mojej kabiny tę.

Nagłe ukazanie się Tumkura zmusiło Toma do zamilknięcia. Nie dowierzał tym „żółtym małpom", a już specjalnie wystrzegał się Tumkura, wiedząc w jak dobrych stosunkach pozostaje z szefem. Udając więc, że różnie reprymendę młodemu majtkowi, uprowadził go z sobą i zniknął za drzwiami okrętowego hallu, gdzie znajdowała się główna klatka schodowa.

A w tym czasie Izaak Ironfield, zamknąwszy drzwi na klucz i pozasłaniawszy okna z podantyczną sumiennością, zabrał się do swojej roboty. Odsunął łóżko, zdjął dywan zawieszony ponad nie i w małą, ledwie widoczną szparkę wsunął płaski kluczyk. Lekkie pociśnięcie wystarczyło, by dwie politurowane deski, przylegające do siebie tak szczelnie, że wyglądały jak jedna całość, odskoczyły, ukazując w pośrodku szeroką szparę. Izaak odsunął je tak, jak się drzwi przedziału w wagonie odsuwa i z uśmiechem zadowolenia pogładził znajdujące się w głębi stalowe drzwiczki pancernej kasy.

— Taki spryciarz ten Pułaski, a tego nie przeczuł, — mruknął, odmykając trzy skomplikowane zamki swego safe'u. Potem zaczął wypróżniać zawartość schowku, przenosząc paczki wzorowo pod opaskami poukładanych banknotów na stolik. Przeliczywszy gotówkę, zrobił przegląd kosztowności, oszacował je zgrubsza, zsumował długą kolumnę cyfr, wypisanych skrupulatnie na arkuszu papieru i uśmiechnął się triumfalnie. — Piękny stateczek można kupić za to. Nie taki jak „Afrodyte", ale zawsze niezgorszy... Tak, tak, szkoda „Afrodyte", — westchnął żałośnie, odnosząc swoje skarby do kasy. Myśl, że ten piękny, kosztowny parowiec trzeba wysadzić w powietrze, spowodowała nagły wybuch wściekłości i potok najplugawszych przekleństw popłynął z ust Ironfielda pod adresem inżyniera Pułaskiego.

ROZDZIAŁ XIII.

Noc przeszła spokojnie i tylko olbrzymi ogień płonący na szczycie strażniczego pagórka napsuł niemało krwi bandzie Ironfielda. Na szczęście dla przestępców, żaden okręt nie pojawił się jeszcze w okolicy, więc nikt sygnałów Pułaskiego nie dostrzegł.

(Ciąg dalszy **nastąpi).**

ny) bardzo był dumny z wyraźnego podkreślenia swego wschodnio-pruskiego patrjotyzmu, a posunął się w mowie swojej tak dalece, że nawiasem wspomniał o dawnem niemieckiem Konitz, noszącem obecnie obrzydliwą nazwę „Chojnice“. („ja, er wandere darüber hinaus, vorbei an dem ehemals deutschen Konitz, das nun den widrigen Namen „Chojnice“ trägt...“). Przytaczamy te słowa, które niewątpliwie ciężko zasmucą wszystkich mieszkańców pomorskiego miasta, znowu tylko dla wykazania eleganckiego tonu, nadawanego przez pana prezydenta miasta. Dla bardziej plastycznego uwypuklenia całej manifestacji dodajmy, **że działo się to wszystko po zakończeniu konferencji haskiej,** która, jak każdy czytelnik gazet dokładnie wie, „ostatecznie zlikwidowała wojnę“.

Dr. Alfred Bzowiecki.

Z Włocławka.

Stacja Warząchewka pod Włocławkiem. — Pierwsze w Polsce przedszkole Rodziny Policyjnej. — O czem radzą ojcowie miasta. — Coraz bliżej Europy. — Cyrk sportowy pobił rekord powodzenia.

Niedaleko od Włocławka znajduje się mała stacja kolejowa Warząchewka, na której wydarzyły się w krótkim czasie aż 3 katastrofy kolejowe. Ostatnia katastrofa miała miejsce dwa tygodnie temu. Rannych przywieziono do szpitala we Włocławku. Na szczęście wypadku śmierci nie było.

W dniu 10 bm. odbyło się we Włocławku poświęcenie przedszkola dla dzieci rodzin policyjnych. Z inicjatywy stowarzyszenia „Rodziny Policyjnej“ powstała pierwsza tego rodzaju w Polsce placówka. W uroczystości brały udział m. in. p. starościna Gajzlerowa i p. prezydentowa miasta Pachnowska.

Na ostatniem posiedzeniu rady miejskiej, odbytem w dniu 12 bm., część radnych wypowiedziała się przeciw nabywaniu placu pod park. Magistrat chce za wszelką cenę zrealizować plan rozbudowy miasta, tymczasem niema na to pieniędzy. Sprawę kupna placu odłożono do tego czasu, kiedy Magistrat wskaże kredyty uzyskane na te cele. Włocławek ma nieurządzone i niezabudowane ulice, po których ludność w czasie słoty brnie po kolana w błocie. Należałoby wpierw zająć się tą robotą, niż kupnem placu, który narazie nie może być wykorzystany.

Od 15 bm. kursują w mieście autobusy miejskie. A zatem „coraz bliżej Europy“. Poświęcenie odbyło się rano przed katedrą, gdzie odprawiono poprzednio mszę św. Po poświęceniu autobusów-tramwajów oddano je do użytku publicznego.

W poniedziałek, dnia 16 bm. odbyło się w cyrku zakończenie turnieju walk zapaśniczych o nagrody honorowe i pieniężne. 26 dni trwały walki, ku niezadowoleniu właścicieli kin, którym cyrk robił szaloną konkurencję. Olbrzymie rzesze żądne wrażeń śledziły z zapałem przebieg poszczególnych walk. Nic dziwnego, zjechali się bowiem atleci światowej sławy, jak Sztekker, Garkowienko, Pinecki, Karch, Porschoff i in. Turniej utrzymany był w ramach sportowej rywalizacji. **B.**

Z KRAJU.

KRAKÓW. Zabójstwo na tle miłosnem. W gminie Suchograbie koło Krakowa został zastrzelony w swem mieszkaniu gospodarz Limanowski. Jak się zdaje, zabójstwo nastąpiło na tle miłosnem. Podejrzanego o zabójstwo niejakiego Juszczyka aresztowano.

LWÓW. Artyści teatrów lwowskich jeszcze strajkują. Teatry miejskie nadal są nieczynne. Terminu uruchomienia teatrów narazie nie da się przewidzieć. Dzierżawcy teatrów oświadczają, że nie opuszczą teatru dopóki gmina nie uiści ich długów, które, jak twierdzi ich zastępca prawny, zaciągnęli dla dobra miasta. Tymczasem komisja teatralna wypowiedziała się już inaczej w tej sprawie. Z powodu nieobecności komisarza rządu Nadolskiego, który nie wrócił jeszcze z Poznania ze zjazdu miast, gmina nie powzięła jeszcze decyzji co do uruchomienia teatrów. W sporze dzierżawców teatrów z zarządem miasta wyznaczony został jako arbiter prezydent generalnej prokuratorji skarbu p. Hamerski.

ŚWIĘCIANY. Napad rabunkowy na kupców. Na trakcie Święciany — Hoduciszki przy miejscowości Zołucie gminy święciańskiej, dokonano napadu rabunkowego na dwóch kupców ze Święcian, Jakuba Kramnika i Joela Szneidera. Zrabowano im 2370 zł, z czego 2200 w banknotach i 170 zł srebrem. Napadu dokonało dwóch nieznanych osobników, uzbrojonych w krótkie, obcięte karabiny. Władze bezpieczeństwa zarządziły energiczny pościg i są już na tropie napastników.

ZAKOPANE. Pogoda w Zakopanem. W Zakopanem od kilku dni nastąpiło zupełne wypogodzenie. Temperatura podniosła się znacznie, tak, iż przeciętnie w dzień dosięga 20 st. Śnieg zniknął nawet z najwyższych szczytów.

BIELSKO. Zagadkowy samobójca. Robotnik Czuraj Joachim z Bluszczów, liczący lat 20 w zamiarze samobójczym wskoczył do studni. Wydobyty ze studni udał się do domu, gdzie poderżnął sobie gardło brzytwą, tak, że w stanie bardzo groźnym odwieziono go do lecznicy. Powodem targnięcia się na życie było wydalenie go z pracy w kopalni „Anna“.

Zuchwałe włamanie w Łodzi.

Kasiarze rozpruli kasę ogniotrwałą.

Zuchwałego włamania w śródmieściu dokonano do mieszczącego się w lokalu Giełdy Łódzkiej przy ul. Piotrkowskiej 96 w pałacu Siemensa, lokalu zajętego przez kancelarję adwokata Opalińskiego.

Szczegóły tego włamania są następujące: Na parterze poprzecznej oficyny domu Siemensa znajduje się lokal Giełdy Pieniężnej i Urząd Starszych Zgromadzenia Kupców m. Łodzi. Z prawej strony przylega do tego lokalu kancelarja rejenta Jarzębowskiego, nad giełdą zaś mieści się skład towarów firmy H. Mandeltort i S-ka.

Kiedy rano przybył do lokalu giełdy woźny, zauważył on z przerażeniem, że cała podłoga jest zasypana papierami, a w lokalu panuje nieład. Stwierdzono, że kasa znajdująca się w pokoju zajętym przez mec. Opalińskiego, będącego jednocześnie sekretarzem Giełdy, jest rozpruta.

Włamanie przedstawia się następująco: Włamywacze wybili w ścianie komórki fabrycznej, znajdującej się przy ul. Przejazd 6 otwór do sali konferencyjnej Giełdy. Z drugiej strony komórki również przebili ścianę i wyrąbali otwór wychodzący na ogród posesji nr. 8 przy ul. Przejazd. Tym sposobem chcieli zabezpieczyć sobie swobodny odwrót.

Po przedostaniu się do lokalu Giełdy, włamywacze zainteresowali się kasą mec. Opalińskiego, stojącą w pierwszym pokoju. Kasa ta jest starego systemu i nie stanowiła zbyt wielkiego oporu, tem bardziej, że, jak wskazuje „robota“ włamywacze byli fachowcami.

Jak wynika z zeznań sekretarki jego, w kasie znajdowało się w sobotę wieczór dwa tysiące złotych oraz kilka weksli. Niewiadomo, czy pieniądze te zabrał ze sobą do stolicy mec. Opaliński, czy też padły one łupem „kasiarzy“. Co się tyczy weksli i innych papierów, to znaleziono je na podłodze.

Po dokonaniu tej operacji włamywacze obmyli całą kasę, by nie zostawić na niej odcisków palców. Policja jest na tropie włamywaczy.

Samobójczy strzał na dancingu.

Z obawy przed karą.

Do restauracji Lijewskiego w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 8 wszedł elegancko ubrany pan w średnim wieku, zajął stolik w głównej sali i zamówił trunki, zakąski i dania gorące.

Kelner usłużnie dał gościowi żądane potrawy i napoje; gość podziękował, wypił kilka kieliszków koniaku, nie tknąwszy jednak potraw.

W restauracji było jeszcze pusto; w pewnym momencie gość przez kelnera poprosił do stolika starszego skrzypka z orkiestry.

— Proszę zagrać coś z romansów cygańskich....

Muzyk wypełnił prośbę gościa; wkrótce z pod smyczka płynęły rzewne tony piosenki...

Gość uśmiechnął się z zadowoleniem, przysłuchiwał się jeszcze przez kilka minut muzyce, aż gdy ostatnie akordy łagodnem echem się ozwały — wydobył nagle z kieszeni spodni mały czarny przedmiot.

Kelner obserwujący gościa, wiedział, co to znaczy, z krzykiem przerażenia rzucił się do stolika, chcąc wytrącić broń z ręki. Zapóźno! W sali restauracyjnej huknął strzał i elegancko ubrana postać zsunęła się z krzesła pod stół...

Zarząd restauracji natychmiast zawiadomił o wypadku Pogotowie Ratunkowe; przybyła policja. Desperata, który dawał jeszcze słabe oznaki życia, przewieziono do szpitala św. Rocha, gdzie nie odzyskawszy przytomności zmarł.

Przeprowadzone doraźne dochodzenie ustaliło, że samobójcą jest 48-letni Zygmunt Gumkowski, b. inspektor Zakładu Poprawczego dla chłopców w Studzieńcu; był on zamieszany w głośny proces o katowanie wychowanków zakładu.

Gumkowski pozostawił trzy zapieczętowane listy: jeden do żony, drugi do Sądu Najwyższego i trzeci do proboszcza parafji studzienieckiej. W listach tych są prawdopodobnie przyczyny tragicznego kroku; może w przedśmiertelnej spowiedzi chciał kogoś oskarżyć, a może — oczyścić...?

Śledztwo to wyjaśni.

Wycofanie 5-złotowych biletów skarbowych.

28 miljonów srebrnych 5-złotówek.

Mennica państwowa wybiła dotychczas 5 milj. sztuk nowych srebrnych 5-złotówek. Monety te zostały dostarczone skarbcowi Banku Polskiego, który puścił monety w obieg przy równoczesnem wycofaniu 5-złotowych papierowych biletów skarbowych.

Ogółem wybije mennica państwowa 28 miljonów nowych srebrnych monet 5-złotowych Operacja ta zakończona zostanie w październiku 1930 r. i do tego czasu wycofane być mają z obiegu wszystkie 5-złotowe bilety skarbowe.

Polacy za Oceanem.

Uroczystości ku czci Pułaskiego.

Uroczystości ku czci Pułaskiego odbywać się będą w Ameryce na bardzo szeroką skalę. Zapowiedź przyjazdu na uroczystość mjr. Kubali wywarła wśród Polonji amerykańskiej jak najlepsze wrażenie. We wszystkich większych osiedlach polskich potworzyły się komitety obchodu.

W uroczystościach zamierzają wziąć udział obok Polaków przedstawiciele kolonji włoskiej, rosyjskiej i słowackiej. Prasa polska donosi, że podczas uroczystości odsłonięte zostaną pomniki Pułaskiego w miastach: Newark, Patterson, Passaic, Stevens Point, Millwaukee, Northampton i Baltimore. W uroczystościach mają wziąć udział ambasador Francji w Stanach Zjednoczonych Elaudel i attache morski komandor Sable. Ambasador wraz ze swą świtą uda się do Savannah na torpedowcu amerykańskim, z którego pokładu wrzuci do Atlantyku wieniec w miejscu, gdzie przypuszczalnie zwłoki polskiego bohatera zostały spuszczone w głębinę.

Uczeni polscy w Ameryce.

Na odbywającym się w uniwersytecie wale w New Haven, Conn., dziewiątym międzynarodowym kongresie psychologów, Polska reprezentowana jest przez prof. St. Błachowskiego i dra Z. Piotrowskiego. Prof. Błachowski wygłosił referat pt. „Inklinacje arytmotymiczne“, zaś dr. Piotrowski mówił „O przyczynowości u Freuda“.

Linja telefoniczna Katowice—Medjolan—Genewa.

Katowice. Z dniem 15 bm. uruchomiona została linja telefoniczna Katowice—Medjolan—Turyn—Genewa via Berlin. Opłata za 3-minutową rozmowę z Medjolanem kosztować będzie fr. szajcarskich 18.10, z Turynem i Genewą 13.10 fr. szw. Dopuszczalne są rozmowy zwykłe i pilne przez całą dobę.

Napad na budynek strażnika kolejowego.

Lwów. Nieznani sprawcy dokonali napadu na budynek strażnika kolejowego, oddalonego o 2 kilometry od dworca w Stawczanach, pod Lwowem. Sprawcy uzbrojeni w rewolwery zrabowali szafę. Gdy nadeszła żona strażnika złoczyńcy zagrozili jej rewolwerem, poczem zbiegli. Policja prowadzi dochodzenie.

Z Gdańska.

Trup na placu drzewnym.

Na terenach dzierżawionych przez jedną z firm eksportujących drzewo znaleziono trupa kobiety, której tożsamości nie zdołano ustalić. Ponieważ znalezione zwłoki były jeszcze ciepłe, przypuszczają, że śmierć nastąpiła tuż przed ich znalezieniem. Lekarz stwierdził otrucie. Jest to już drugi tego rodzaju wypadek znalezienia zwłok na tych terenach.

Kampanja gdańska przeciw Gdyni.

W londyńskich kołach politycznych zwracają uwagę na ożywioną działalność propagandową Gdańska. Zarówno w Londynie jak i Genewie przedstawiciele Gdańska badają możliwość wytoczenia sprawy Gdyni na forum Ligi Narodów. Gdańszczanie utrzymują, że niesłychanie szybko wzrastająca Gdynia zabije już wkrótce Gdańsk. Obawy swe rozciągają również na Sopot, który, ich zdaniem, jest zagrożony przez miejscowości wypoczynkowe na Pomorzu polskiem, rozbudowywane w tempie amerykańskiem.

Z Litwy.

Wdzięczność Waldemarasa.

Premjer Waldemaras w obecności licznych przedstawicieli wojskowości wręczył odznakę Krzyża Witezia kapitanowi Wierzbickasowi, swemu adjutantowi, ciężko rannemu w czasie zamachu na Waldemarasa w dniu 6 maja br. Kapitan Wierzbickas, po dłuższym pobycie w szpitalu, wyjechał w celach wypoczynkowych zagranicę, skąd właśnie przed kilkoma dniami powrócił do Kowna.

Z Prus Wschodnich.

Nuncjusz papieski Pacelli zapowiedział swój przyjazd do diecezji warmińskiej. Między innemi zwiedzi Licpergę (Heilberg).

218 majątków na subhaście. Rolnictwo wschodniopruskie znajduje się naprawdę w ciężkiem położeniu.

W r. 1928 sprzedano przymusowo 160 posiadłości ziemskich, obszaru 5967 hektarów.

W tym roku, w pierwszem półroczu, poszło na subhastę 218 posiadłości, obszaru 9004 ha.

Proces o ojcobójstwo w Innsbrucku

Czy student Halsmann strącił swego ojca w przepaść górską?

(ak.) Cały świat poruszony został sensacyjnem wznowieniem procesu o ojcobójstwo w Innsbrucku. Głośną była swego czasu sprawa 23-letniego studenta politechniki drezdeńskiej Filipa Halsmanna, oskarżonego o zamordowanie swego ojca, zamożnego dentysty ryskiego, podczas wyprawy turystycznej w Tyrolu. W świetle aktu oskarżenia sprawa przedstawia się bardzo prosto: ojciec z synem wyszli na przechadzkę w góry, przyczem syn strącił ojca ze stromej ścieżki. W jakim celu? Oskarżenie podejrzewa niesnaski rodzinne i chęć zawładnięcia znacznym majątkiem. Ojciec bowiem obok większego majątku w Rydze był właścicielem jednej czy dwuch większych realności w Berlinie i posiadłości w Palestynie.

Dowodów prawdziwych niema. Są same tylko poszlaki. I na podstawie tych poszlak sąd skazał przed 4 laty 19-letniego młodzieńca na kilkuletnie ciężkie więzienie. Proces pierwszy wywołał wiele wrzawy, zarówno dzięki swemu przebiegowi jak i wyrokowi, który naprawdę był sensacyjny. Ale opinja publiczna wstrząśnięta tym procesem, domagała się rewizji, którą obecnie przeprowadza sąd przysięgłych w Innsbrucku, z innym zespołem sędziów.

Pierwszy proces nie zwrócił żadnej uwagi na kilka okoliczności pierwszorzędnej wagi: zlekceważono całkowicie fakt, iż trup został obrabowany ze znacznej ilości pieniędzy, że część ich znaleziono pod kamieniem dość daleko od miejsca wypadku. Już po wydaniu wyroku zaczęły napływać anonimowe zeznania, z których wynikało, że zbrodnię popełnił ktoś, kto znalazł się równocześnie na ścieżce a zdołał się ukryć niepostrzeżenie. Również nie wykluczona była możliwość nieszczęśliwego wypadku.

W atmosferze niezwykłego napięcia rozpoczął się proces ponowny i data jego zbiegła się z fatalną rocznicą tragedji. Z dotychczasowego przebiegu rozprawy, Halsmann, który ciągle zapewnia o swej niewinności, został znacznie odciążony. Nowy wyrok zapadnie w najbliższych dniach.

Współżycie Gdańska z Gdynią jest możliwe!

Rozsądne słowo prof. Noego.

Gdańskie koła kupieckie utyskują ciągle na Polskę z powodu forsownego wykonania planu rozbudowy portu gdyńskiego, mającego przecież być uzupełnieniem portu gdańskiego. Senat jak i niemiecka ludność Wolnego Miasta zapomina o tem, że dopiero po odrodzeniu państwa polskiego Gdańsk doszedł do tego stopnia rozwoju, w jakim się dziś znajduje, a tak samo ciągle przypominać należy, że myśl stworzenia własnego portu podsunięta została Polsce właśnie przez Gdańsk, ponieważ ten zajął tak niesłychanie nielojalne stanowisko w czasie inwazji bolszewickiej.

Mimo wszystko jednak państwo nasze w myśl zasady „żyć i pozwolić żyć!" nie dąży do podcięcia bytu portu gdańskiego, lecz przeciwnie, troszczy się — będąc pod względem politycznym na mocy traktatu wersalskiego opiekunem Wolnego Miasta — szczerze o dobro tego tak niewdzięcznego państewka, z drugiej strony jednak musi się zabezpieczyć i częściowo przynajmniej uniezależnić od dobrej lub złej woli nieobliczalnych w swojem zacietrzewieniu przeciwpolskiem władz Wolnego Miasta.

Zrozumiał to znany ekonomista prof. Noe, generalny konsul finlandzki oraz dyrektor gen. Stoczni Gdańskiej i wobec całego szeregu przedstawicieli zagranicznych, odbywających podróż statkiem „Gdynia", oświadczył m. in., co następuje:

„Jest zapewne zrozumiałem, że **Gdańsk troska się o przyszłość,** gdy widzi, z jakiem wysokiem napięciem dalsza rozbudowa Gdyni jest przeprowadzana. Cała energja narodu polskiego skoncentrowała się w dążeniu zbudowania w Gdyni portu o największej zdolności przeładunkowej. Dlatego dobrze można zrozumieć, że Gdańsk już często wypowiada zupełnie publicznie obawy, iż dalsza rozbudowa Gdyni będzie oznaczała śmierć Gdańska.

Mojem zdaniem niebezpieczeństwo to nie potrzebuje i nie powinno się stać rzeczywistością, jeżeli w zrozumieniu zadań rozsądni ludzie się zbiorą i nad tem naradzą, jak Gdańsk i Gdynia wspólnie mają eksport i import polski, o ile się on odbywa drogą morską, przeprowadzać. Jeżeli obie strony zbiorą się przy jednym stole celem przeprowadzenia we wzajemnem zaufaniu i szczerości wymiany zdań, dojdą do wniosku, że **wspólne interesy w dziedzinie handlu zamorskiego są znacznie większe, niż istniejące między stronami różnice.** Sądzę, że byłoby nad wyraz pożądane, gdyby taka pełna zaufania współpraca mogła być zorganizowaną, bo leży ona w interesie obydwu stron". **(js).**

Ramses i piękna Kleopatra.

W podziemiach Bibljoteki Narodowej.

Paryż, we wrześniu.

W ub. tygodniu obiegła Paryż wielce sensacyjna wiadomość, jakoby w ogrodzie Bibljoteki Narodowej miała być pochowana mumja najpiękniejszej i potężnej władczyni Egiptu, „pani" Kleopatry we własnej osobie.

Okazało się, że sensacyjka paryska o „szczątkach" pięknej królowej... była tylko sensacją i już po 24 godzinach została zdemaskonana przez dyrektora Bibljoteki.

Tajemnica, którą chciało uraczyć brukowe pismo paryskie swych czytelników, okazała się wiadomością dobrze znaną wszystkim, prócz autorowi sensacji...

Legenda o tem, jakoby żołnierze Napoleona wywieźli z Egiptu mumję „najpiękniejszej królowej" jest — jak to oświadczył dyrektor Bibljoteki Narodowej — bardzo stara i nieraz już była zdemaskowana. W rzeczywistości wywieziono parę pięknie zachowanych mumij, które umieszczono w jakiemś podziemiu Bibljoteki, gdzie mumje uległy całkowitemu zniszczeniu. Wtedy to zdecydowano złożyć je na wieczny spoczynek na zieleńcach Bibljoteki.

Woźni bibljoteki sami nazwali butwiejące mumje imionami, które uważali za najbardziej odpowiednie, dlatego też jedna z nich nosiła mało zasłużoną nazwę „Ramzesa", inna... Ozirisa, n. b. niematerjalnego bóstwa egipskiego, trzecia zaś Kleopatry.

Z nieuctwa, czy też dowcipu woźnych bibljotecznych zrodziła się też legenda o Kleopatrze, pochowanej w Paryżu, której z taką łatwością dało posłuch pismo, goniące za sensacjami.

Widocznie kanikuła letnia sprzyjała... „odnajdywaniu" relikwij historycznych.

W Grecji grasują potężne bandy.

W pobliżu miejscowości Trikala potężna szajka bandytów napadła na podróżujących Greków i ograbiwszy ich, uwięziła, żądając okupu za wypuszczenie na wolność. Więźniowie bandy po kilku dniach złożyli żądany okup i zostali wypuszczeni na wolność. Z zeznań ofiar napadu wynika, że na czele bandy stoi słynny rozbójnik grecki Tzatza, postrach całej północnej Grecji. Tzatza i banda jego jest od dłuższego czasu nieuchwytna. Jeden z więzionych przez bandytów niejaki Raftakos po skatowaniu go przez bandytów zdradza obecnie objawy choroby umysłowej. Policja wszczęła pościg za bandytami jednakowoż deszcze, które nieustannie od szeregu dni padają utrudniają niezmiernie pościg.

Na srebrnym ekranie.

W Warszawie wyświetlają nowy film polski **„9. 25" (Przygoda jednej nocy).** Prasa warszawska przyjęła naogół nowy film z uznaniem, podkreślając sumienną pracę całego zespołu, tak reżyserskiego, jak aktorskiego. Doskonałe, naturalne sceny zbiorowe, zdjęcia, efekty, grę światłocieni, — wszystko to uwypuklił i sharmonizował operator F. Vlassak. Reżyser p. Biske dobrał wspaniałe typy, ujęciem reżyserskiem ratując naiwny scenarjusz. W rolach głównych para młodych debiutantów: **Iza Norska** (łodzianka) i Harry Cort (?), oraz znany z „Magdaleny" p. Cybulski. Film cieszy się wielkiem powodzeniem. Wytw. „Solafilm".

Wytwórnia „Starfilm" nakręca obecnie obraz p. t. **„Szlakiem hańby"** według powieści Marczyńskiego. Tłem filmu — handel żywym towarem. Role główne: Malicka, Batycka, Wrońska, Czartoryska, Broniszówna, Samborski i Owron.

W Hollywood zmarł w 44 roku życia wskutek ataku sercowego reżyser filmowy **Paweł Leni,** współpracujący z **Laurą la Plante.** Leni był najpierw architektem teatralnym i malarzem dekoracyjnym. W r. 1926 Karol Leammle sprowadził go do Hollywood, gdzie wraz z Ernestem Lubiczem zajął czołowe miejsce w świecie reżyserskim. Z jego lepszych filmów: „Widmo w zamku", „Ostatnie ostrzeżenie", „Karuzela udręczeń".

Thrillem (emocją) londyńskich kinomanów jest **„talkie"** — film dźwiękowy. Na Picadilly Circus wyświetla się obecnie **„Broadway Melody".** Potężne są dwa „talkie": **„Arka Noego"** i **„Jazz Singer"** (śpiewak jazzbandowy), które prawdopodobnie wyświetlane będą w Polsce. Pierwszym brytyjskim filmem dźwiękowym z wytwórni Elstree jest **„Blackmail"** (Szantaż) z Anny Ondrą, którą pewna artystka londyńska zastępuje w śpiewnych djalogach.

Ministrowie Norwegji, Finlandji, Łotwy, Czechosłowacji oraz delegaci rządu jugosłowiańskiego i włoskiego w Poznaniu.

Na szerokim świecie.

Na wybrzeżach Bretanji szaleje huragan i niesłychanie gwałtowna burza. Szereg miejscowości nadbrzeżnych uległ spustoszeniu. Szkody poważne.

Sąd departamentu Hautes Alpes (Francja) skazał na karę śmierci Ughetto i na 20 lat więzienia Witkowskiego, którzy z niebywałem okrucieństwem wymordowali rodzinę, złożoną z 5 osób.

Rodzina ta, zamieszkała w pobliżu Valensole, ofiarowała gościnność zbrodniarzom.

Duże monety 50-fenigowe niemieckie, wykonane z aluminjum i bronzu mają być wycofane z obiegu. Reichsrat ma w niedługim czasie wydać odpowiednie rozporządzenie.

W głównym urzędzie telefonicznym w Gandawie wybuchł wielki pożar. Wszystkie połączenia telefoniczne zamiejscowe jak i miejscowe zostały przerwane.

W składzie siarki w Nowym Jorku wybuchł pożar, który spowodował szkody, obliczane na 400.000 dolarów.

Na południo-wschód od Portlandu wybuchnął pożar terenów lesistych, obejmujących około 19.000 akrów. Ogień strawił m. i. 5 rezydencyj, hotel i dwie szkoły. Miasto Estacada ocalało jedyne dzięki zmianie kierunku wiatru.

W okresie do 1 października opuścić ma Nadrenję 10 tys. żołnierzy francuskich. Ewakuacja drugiej strefy Nadrenji przez wojska francuskie rozpocząć się ma 20 września.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Spieszmy na święto Powst. i Wojaków w Barcinie.

W niedzielę, dnia 22. bm. Towarzystwo Powstańców i Wojaków w Barcinie obchodzi uroczystość poświęcenia sztandaru. Święto to pod względem organizacyjnym zapowiada się znakomicie.

Dzikie wybryki niemoralnej młodzieży.

W dniu 17. bm. w Gnieźnie wracającą z pracy do domu 18-letnią Franciszkę Budaszównę zaczepiło 6 znajomych wyrostków, którzy zaprowadzili ją do opodal znajdującej się restauracji, a upiwszy dziewczynę, kolejno dokonali na niej gwałtu. Ohydni sprawcy tego zbrodniczego czynu są młodzieńcami w wieku lat 15—21, wszyscy z Gniezna.

V. zjazd Rad giełd zbożowych i towarowych w Poznaniu.

W Poznaniu dnia 17. bm. rozpoczęły się obrady V. zjazdu Rad giełd zbożowych i towarowych. Zebranie zagaił senator Wł. Radomski, prezes giełdy zbożowej i towarowej w Poznaniu, który w krótkich słowach przedstawił zadania giełdy zbożowo-towarowych w Polsce, stwierdzając, iż poza zadaniami czysto giełdowemi wysuwa się na plan pierwszy konieczność standaryzacji warunków i ich kontrola przez wprowadzenie sądów rozjemczych. W skład prezydjum weszli: sen. Radomski jako prezes, oraz dyr. giełdy w Krakowie Zieleński, wiceprezes giełdy w Poznaniu p. Barcikowski i inni.

Kruszwica.

Nadgoplańskie Tow. Śpiewu w Kruszwicy z bardzo ruchliwym prezesem p. Fedkowiczem oraz dzielnym dyrygentem p. Uklejewskim na czele odbyło w ub. środę swoje miesięczne zebranie. Towarzystwo zamierza uroczyście obchodzić 30-lecie swego istnienia, które przypada w listopadzie 1929 r.

Straszny wypadek. Na torze kolejki wąsko-torowej tut. Cukrowni zdarzył się straszny wypadek przejechania dziecka. Oto żona robotnika Kwiatkowskiego z Kruszwicy-wsi pozostawiła dwuletnie dziecko przy torze bez opieki, które dostało się pod koła i doznało zdruzgotania prawej ręki. Pierwszej pomocy udzielił lekarz dr. Hofmański a po przewiezieniu do szpitala powiatowego w Strzelnie została dziecku ręka amputowana.

Gołańcz.

Pożary. Niedawno zaalarmowano naszą straż ogniową o palących się stogach zboża na terenie rozparcelowanej domeny Dębiniec, a już w poniedziałek 16 bm. znów rozbrzmiewał po mieście naszem głos trąbki pożarnej. Z nieustalonych narazie przyczyn zapaliły się na polu p. Buksakowskiego trzy blisko siebie stojące stogi. Prócz stogów pastwą płomieni padła młockarnia, własność osadnika Heina z sąsiedniego Morakowa.

W związku z pożarem, który na folwarku Krzyżanki strawił wielką stodołę, napełnioną zbożem (o czem niedawno donosiliśmy), wyznaczył poszkodowany właściciel (hr. Czapski ze Smogulca) za wykrycie podpalacza 5000 zł nagrody.

Inowrocław.

Osobiste. Prezydent miasta p. Apolinary Jankowski wyjechał na dni 14; obowiązki prezydenta pełni wiceprezydent p. Juengst.

Powrót wojska. Dnia 15 bm. wrócił 59 pułk piechoty, w dniu zaś 17 bm. powrócił z ćwiczeń letnich również i 4 p. artyl. Wojsko witano kwiatami.

Władze miejskie na P. W. K. Przy sprzyjającej pogodzie niedzielnej nasze władze municypalne w ilości 30 osób zwiedziły P. W. K. w Poznaniu. Ojcowie miasta naszego zwiedzili szczegółowo zwł. te pawilony, w których Inowrocław jest reprezentowany, jako to: pawilon uzdrowiskowy na terenie C., pawilon samorządowy na ter. B. i in. Wycieczka odbyła się na koszt miasta.

Z Rady Miejskiej. Na ostatniem posiedzeniu Rady Miejskiej wprowadzono w urząd radnego, na miejsce obecnego radcy L. Matuszkiewicza, p. Franc. Strachanowskiego oraz przyjęto do wiadomości zamknięcie roczne z wykonania budżetu administracyjnego za rok 1928-29 Zmieniono też uchwałę poprzednią z dn. 9 sierpnia w sprawie zaciągnięcia pożyczki długoterminowej w kwocie 100.000 zł. Do komisji walki z alkoholizmem obrano pp. Dutkowskiego i Świtka, a do rady Komun. Kasy Oszczędn. na miejsce b. radcy Łabiszewskiego został wybrany radca Leon Matuszkiewicz. Następnie do komisji rewizyjno-rachunkowej Rady, na miejsce p. Matuszkiewicza wszedł radny p. S. Raflik, do komisji wyborczej radny Jankowski, do komisji finansowej rad. Świtek i radny Jabłoński, a do sanitarnej p. Krokowski, do kom. siły i światła rad. Raflik. Prócz tego do deputacji budowlanej obrano p. Al. Karskiego, a członkiem komitetu rozbudowy miasta p. Spławskiego.

Ze Stow. Plantatorów Buraków. Dnia 16 bm. odbyło się walne zebranie Stow. Plantatorów Buraków Cukrowych z szeregu pobliskich miejscowości. Pod przewodnictwem prezesa Kozłowskiego omawiano wiele spraw zawodowych i aktualnych w przemyśle cukrowniczym. Przy wyborach okazało się, że dawny zarząd ma zupełne zaufanie członków, więc też nie uległ zmianie.

„Przyjaciel kobiet". Świeżo sąd tut. rozpatrywał sprawę jednego z mieszkańców Bąkowa, który zbyt wziął do serca sprawę nadmiaru kobiet po wojnie światowej i pragnął je uszczęśliwić osobiście. Więc też w r. 1923 poślubił w Barcinie żonę, którą cieszył się tylko dwa lata, poczem w Piaskach pod Kruszwicą stanął znów na kobiercu ślubnym z inną. Sąd skazał „wrażliwego przyjaciela kobiet" na 10 mies. więzienia.

Teatr. Dnia 19 bm. we czwartek zjeżdża do nas na gościnny występ zespół operetkowy teatru miejskiego z Bydgoszczy, który wystawi operetkę Fr. Nedbala p. t. „Polska krew". Przedstawienie odbędzie się o godz. 8,30 wiecz. w sali „Parku Miejskiego".

Kina. Kino „Apollo" wyświetla dramat p. t. „Dom upiorów". Kino „Pałac" daje komedję p. t. „Panienka z objektywem". Kino „Salon" ma również wesołą komedję „Górą kawalerski stan". Kino „Stylowy" pokazuje erotyczny film „Fanfary miłości". Wznowiono również widowiska w kinoteatrze żołnierskim, który ściąga licznych żołnierzy filmem z Harry Liedtkem p. t. „Nowoczesny Casanova".

Gniezno.

Pożary. U gospodarza J. Wyrwy w Janowie pow. Września spaliły się cztery stogi, łącznej wartości 5.000 zł. Pożar spowodował 6-letni syn poszkodowanego. Spalone stogi ubezpieczone były tylko na 3000 zł. — Dnia 16. bm. pomiędzy godz. 15 a 16 wybuchł pożar przy ul. Św. Krzyskiej 6, który przed przybyciem straży pożarnej ugaszono.

Szkoły gnieźnieńskie na rzecz L. O. P. P. Według sprawozdania kasowego za rok 1928-29 poniżej wymienione szkoły na rzecz L. O. P. P. wpłaciły nast. kwoty: państw. gimnazjum męskie 662.95 zł, gimnazjum żeńskie 173,90 zł, szkoła wydziałowa 82,60 zł, szkoła handlowo-przemysłowa 147,00 zł, szkoły powszechne: Gniezno, Kobylica, Piekary, Kłecko, Kiszkowo, Powidz, Mielżyn, Niechanowo, Witkowo i Żydowo 1234,05 zł, razem 2300,50 zł.

Wycieczkę autobusową do Gdyni projektuje firma „Auto" w Gnieźnie na niedzielę 22. bm. Odjazd nastąpi w sobotę wieczorem, powrót do Gniezna w poniedziałek rano. Koszty przejazdu w obie strony 40 zł. Zgłoszenia przyjmuje do piątku dnia 20. bm. firma „Auto".

Ze sportu. Stella — Noteć (Chodzież) 7 : 3. Zwycięstwo nad silnym przeciwnikiem odniosła Stella stosunkowo łatwo, zdobywając ostatecznie zaszczytny tytuł wicemistrza okręgu poznańskiego.

Rocznica „Sokoła" w Łowinie.

(Od własnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego".)

Łowin, we wrześniu.

Rok zbożnej a wytężonej pracy, zmagań twardych z gnuśnością, materjalizmem, apatją, zobojętnieniem na wszystko co polskie!

Dwanaście długich miesięcy troski i trudów o zdrowie powierzonej mu młodzieży, o wyciosanie spiżowych serc i nieugiętych charakterów, o wychowanie obywatela-Polaka, zahartowanego, dumnego, wzorowego w spełnianiu swych obowiązków, a przedewszystkiem kochającego nie ustami, ale czynami i całem sercem Ojczyznę.

To też niedzielne rocznicowe uroczystości towarzystwa gimnast. „Sokół" w Łowinie były przedewszystkiem wielkiem świętem Zarządu tamtejszej organizacji sokolej, który w najtrudniejszych warunkach potrafił w przeciągu roku doprowadzić „Sokoła" w Łowinie na drogę pomyślnego rozwoju. A to już bardzo wiele!...

* * *

Punktualnie o godz. 17 w obszernej sali miejsc. oberży prezes łowińskiego „Sokoła" p. Klein w krótkich a serdecznych słowach zagaił uroczystościowe zebranie, witając równocześnie przybyłe władze sokole Okręgu XI, wiceprezesa Okręgu V. p. Żmudzińskiego z Bydgoszczy, oraz przedstawiciela redakcji „Dziennika Bydgoskiego" p. Józefa Kruszonę.

Przy stole prezydjalnym zajmują miejsce pp. wiceprezes okręgowy Żmudziński, prezes ośrodkowy Klein, skarbnik Grzybek, sekretarka Makuratówna oraz naczelnictwo w osobach pp.: Piątkowskiej i Lukesia.

Zkolei sekretarka p. Makuratówna odczytała protokół z zebrania konstytucyjnego. Następują przemówienia pp. prezesa Kleina i wiceprezesa okręg. Żmudzińskiego. Mówcy w treściwie opracowanych referatach przedstawili zebranym cele i dążenia organizacyj sokolich: Idea sokoła — to idea tężyzny fizycznej i moralnej, a w nas Sokołach to duch sokoli hartowny jak stal, gorący jak żar, wierzący, nadziejny, nieugięty. Kroczmy dalej bez wytchnienia po raz obranej drodze, krzewmy myśl narodową, wychowujmy zdrową młodzież dla naszej Polski narodowej, idźmy w ślad za słowami złotoustego ks. biskupa Bandurskiego: „Siły nam trzeba... siły ciała, siły ducha, siły woli, siły serca, siły tysięcy, ażeby podźwignąć z omdlenia, ażeby wyzwolić z krainy ciemnoty i niedołęstwa ludu miljony!" — oto w streszczeniu myśli przewodnie referatów, które zgromadzeni przyjęli niemilknącemi oklaskami.

Odśpiewaniem „Roty" Konopnickiej zakończono to podniosłe zebranie, które w umysłach wszystkich uczestników na długo pozostanie w pamięci.

Wieczorem odbyło się staraniem młodzieży sokolej przedstawienie amatorskie w sali p. Seifla. Młodzi amatorzy odegrali efektowny dramat p. t. „Stary mundur", wywiązując się ze swych ról ku ogólnemu zadowoleniu licznie zebranych widzów.

Po przedstawieniu odbyła się w ściśle zamkniętem kółku zabawa taneczna. Przy dźwiękach doborowej orkiestry bawiono się w wyjątkowo miłym a serdecznym nastroju do rana.

(Kajot.)

Rogoźno.

Strzelanie żniwne Bractwa Strzeleckiego. W ub. niedzielę odbyło się strzelanie żniwne o godność króla żniwnego tut. Bractwa Kurkowego. Królem żniwnym został p. Feliks Nowacki, I. rycerzem p. K. Sztuba, II. rycerzem p. Olsztyński. Medale za najlepsze strzały otrzymali pp. Ganske, W. Schütz i Dudka.

Zawody kościuszkowskie. „Sokół" urządza dla swych członków w niedzielę dnia 29 bm. doroczne zawody kościuszkowskie o nagrodę wędrowną i żetony. Zawody odbędą się na stadjonie miejskim.

Ze szkoły dokształcającej. Nauka w bież. roku w szkole dokształcającej odbywa się w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki i piątki. Początek nauk o godz. 6 po poł.

Bójka. W ub. niedzielę w pobliskiej wsi Garbatce napadł na J. Romańskiego, znany z bójek na bruku rogozińskim Nowakowski, zamieszkały w Rogoźnie.

Z urzędu stanu cywilnego. W czasie od 15 sierpnia do 15 września urodziło się 4 chłopców, 6 dziewcząt, razem 10 dzieci. Zmarł 1 mężczyzna, 6 kobiet oraz 4 dzieci. Ślubów zawarto trzy.

Tow. Powst. i Woj. w Rogoźnie urządziło w ub. niedzielę zabawę w pobliskiej wsi Garbatce, połączoną z różnemi niespodziankami. Wśród ogólnej wesołości bawiono się bardzo ochoczo.

Z POMORZA.

CHEŁMŻA. Tow. Ogrodnicze odbędzie swe nadzwyczajne posiedzenie w niedzielę, dn. 22 bm. punktualnie o godz. 2 po poł. w hotelu Dworcowym. Dla ważnych spraw uprasza się o liczny udział.

WĄBRZEŹNO. Bezczelne kłamstwa „Słowa Pomorskiego". „Głos Wąbrzeski" umieścił pod powyższym tytułem ostry artykuł, piętnujący kłamstwa endeckie „Słowa Pomorskiego", które ogłosiło w sobotnim numerze, że lista wyborcza do Rady Miejskiej nr. 6 została unieważniona i że kandydaci tej listy mają dostawy (??).

Pelplin.

Sumienie go dręczyło. Pewien osobnik, który swego czasu sprzeniewierzył 500 zł na szkodę p. F. Hassego w Pelplinie zgłosił się sam do komisarjatu P. P. podając się za winowajcę. Pieniędzy już niema. Osobnikiem tym zajęły się władze sądowe.

Bazar Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. W środę, dnia 2 października urządza Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo „bazar" na rzecz biednych. Dajcie — co kto może spiesząc z pomocą bliźniemu potrzebującemu.

Z życia Kółek Rolniczych pow. gnieźnieńskiego.

Zwołane na niedzielę, dnia 15. bm. walne zebranie Kółek Rolniczych powiatu gnieźnieńskiego zgromadziło w sali hotelu Europejskiego licznych członków oraz okolicznych ziemian. W charakterze gości przybyli m. in. starosta Słaby, członek honorowy Kółka Rolniczego w Gnieźnie, prez. Kasprowicz, dyr. Śmielecki, dyr. Henkel i p. Skupin z Rolnika.

Przewodnictwo zebrania objął p. Paruszewski z Dziadkowa, udzielając głosu p. Grudzielskiemu, który wygłosił dłuższy referat p. t. **„Jak wobec cen obecnych normować gęstość zasiewów"**, referat p. t. **„Gęstość siewu z uwzględnieniem przedpłodu"** wygłosił p. Paruszewski, uzupełniając poruszone przez pierwszego referenta zagadnienie. Ostatni referat p. t. „Choroby zakaźne trzody i ich leczenie" wygłosił lekarz weter. na powiat mogileński p. Łanowski, poczem wywiązała się obszerna dyskusja, w czasie której podkreślono specjalnie sprawę zniżek na przewóz nawozów sztucznych, wysuwając szereg postulatów, które w formie rezolucji wysłane zostały do władz centralnych.

W wolnych głosach m. in. poruszono sprawę utworzenia w Gnieźnie szkoły rolniczej, potrzebnej dla licznej młodzieży wiejskiej, oraz debatowano nad zniżką cen zboża, która utrudnia rolnikom regulowanie zobowiązań finansowych. W sprawie tej zabrał głos starosta Słaby, komunikując, że **rząd na cele rolnicze dla powiatu gnieźnieńskiego przekazał 400.000 złotych,** prócz funduszu, przeznaczonego na oświatę rolniczą.

Na temat cen zboża wypowiedział się również p. prezes Paruszewski, którego zdaniem unormowanie cen zboża nastąpi około Nowego Roku, poczem zabrał głos p. dyr. Henkel, wzywając obecnych do zaopatrzenia się w węgiel już b. m., aby uniknąć kosztów ze względu na podwyższenie z dniem 1 października taryfy przewozowej.

Zebranie solwował p. prezes Paruszyński po 3-godzinnych owocnych obradach.

Z Grudziądza.

Z TEATRU POLSKIEGO.

Bilety abonamentowe — kredytowe wydawane będą w sezonie nadchodzącym, jak w latach ubiegłych, z tą tylko różnicą, że wszelkie instytucje, biura, fabryki itp. zwracać się winne do banku Parcelacyjno-Osadniczego z zapotrzebowaniami i tam będą wydawane specjalne książeczki czekowe, za które nabywać można będzie bilety kredytowe. Wpłata za takowe uskuteczniona będzie każdego 1-go m-ca, tylko w wyżej wymienionym Banku Parcelacyjno-Osadniczym. Bilety abonamentowe będą procentowe na występy teatru grudziądzkiego, a więc: na komedjo-dramat 40% ustępstwa, na opery i operetki 25%, co da bezwątpienia wszystkim możność korzystania z przedstawień teatralnych.

Wyborcy w Grudziądzu!

Chcecie ładu i porządku — głosujcie na listę nr. 12.

Chcecie, aby w Radzie Miejskiej nie politykowano, a dbano jedynie o sprawy gospodarcze miasta, głosujcie na listę nr. 12.

Chcecie, aby jedynie dobro miasta Rada Miejska miała na oku, głosujcie na listę nr 12.

Tak więc wszyscy prawi Polacy oddadzą w dniu 6 października swój głos

na listę nr. 12

Chrześc. Narodowego Zjednoczenia Gospodarcz.

Niedyskrecje autorskie arcyciekawej „Szopki Wyborczej".

Jak się dowiadujemy, pewien autor, który ukrywa się pod pseudonimem ze względu na baczne oko naszej policji państwowej, napisał arcyciekawą „Szopkę Wyborczą".

„Szopka Wyborcza" wystawiona będzie przy końcu tego miesiąca w znanym, miłym lokalu w barze pod Trzema Królami, ul. Mickiewicza, którego kierownikiem jest p. Hajdel. Przedstawienia będą dawane dwa razy: o godz. 8-mej i 11-ej wiecz. W „Szopce" tej ukażą się nam najwybitniejsi obywatele grodu naszego, ich życie, działalność i przywary. A wszystko napisane z humorem, sprawi widzom miłą rozrywkę. — W barze pod Trzema Królami będzie więc niewątpliwie wesoło, gwarno i rojno.

Osobiste. Dowódca 16. Dywizji Piechoty, generał bryg. Rachmistruk Włodzimierz powrócił w dniu 16 bm. z manewrów i objął w tym dniu dowództwo 16. Dyw. Piech. i dowództwo Garnizonu Grudziądz.

Powrót 16 dywizji piechoty z manewrów. W ub. sobotę powróciła nasza 16 dywizja piechoty z manewrów. Przyjazd nastąpił około godz. 17. Defilada odbyła się o godz. 17,30 na Pl. 23 Stycznia, który odebrał dowódca 16 dywizji gen. Rachmistruk. Mimo trudów i znojów, jakie nasz żołnierz znosić musiał przez przeciąg ćwiczeń polowych, postawa wojska była wprost wspaniała. Tysiące publiczności z wszystkich warstw wyszło na ulicę i czekało godzinami, aby powitać naszych ukochanych żołnierzy. Sokolstwo okręgu III. powitało 16 dywizję, wystawiając łuk tryumfalny z napisem: „Naszą 16 dywizję wita serdecznie Sokolstwo. — Czołem!" Drugą bramę powitalną zbudowała Straż Pożarna.

Komenda Straży Pożarnej zwraca uwagę publiczności, aby w razie pożaru nie przeszkadzała strażakom w ich akcji ratowniczej. Np. podczas ostatniego pożaru przy ul. Józefa Wybickiego nr. 1 kilkakrotnie uszkodzono węże sikawki, które bezlitośnie deptano nogami itd.

Do gniazd sokolich na terenie m. Grudziądza (Mniszka i M. Tarpna). W niedzielę dnia 22 bm. o godz. 7,30 zarządzam ogólną zbiórkę wszystkich Sokołów i Sokolic a także młodzieży męskiej i żeńskiej, na zachodnim dziedzińcu koszar 64 p. p. ul. Lipowa. Do szeregu stanąć powinni wszyscy tak ćwiczący jak i niećwiczący. Strój uroczystościowy lub mundur P. W. Ze względu na uroczystości wojskowe drużyna sokoła stawi się punktualnie w karnym szeregu. — Czołem! — Paweł Bączyński, naczelnik Okręgu III.

Kino „Apollo" wyświetla podwójny program „Szczur hotelowy" oraz doskonałą komedję z uroczą Esterą Ralston w roli głównej „Przygody przyzwoitej panny".

Kino „Orzeł" wyświetla piękny film „Śpiewaczka ulicy", reżyserji Ernesta Lubicza. W roli głównej słodka Mary Pickford. Nadprogram szampańska komedja „Parasol i szkapa".

Kino „Nowości" wyświetla w dalszym ciągu wszechświatowej sławy film p. t. „Chata wuja Toma". Film ten ilustruje niewolnictwo murzynów w Ameryce.

Baczność, organizacje W. F. i P. W. m. Grudziądza

Miejski Komitet Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego urządza z okazji wielkich uroczystości wojskowych i święta żołnierza polskiego, które łączy się z poświęceniem sztandaru 64 p. p., swe święto powiatowe. Program jest następujący:

W sobotę, dnia 21 września: godz. 12,40: zbiórka wszystkich delegacyj ze sztandarami z obwodu P. W. 64 p. p. na peronie dworca Grudziądz, skąd nastąpi odmarsz przed gmach 16 dywizji piech. ul. Bema, gdzie zostaną powitane przez d-cę dywizji. Godz. 14: zawody lekko-atletyczne na boisku miejskiem (trójbój pań i panów). Godz. 18,30: Zbiórka delegacyj ze sztandarami na dziedzińcu gimn. matemat.-przyrodniczego, hufców szkolnych na dziedzińcu gimn. klasycznego. Godz. 19: capstrzyk.

Niedziela, dnia 22 września: godz. 7,45: zbiórka wszystkich org. i hufców szkolnych na dziedzińcu zachodnim 64 p. p. ul. Lipowa. Godz. 8,15: wymarsz na stoki cytadeli na mszę polową. 9,30: msza św. polowa. 10,30: defilada. 11,00: złożenie wieńca przy płycie Nieznanego Żołnierza. 13,00: wspólny obiad żołnierski w koszarach 64 p. p., delegacji W. F. i P. W. 14,00: dalszy ciąg zawodów lekkoatletycznych. 18,30: zakończenie zawodów.

Program szczegółowy. Trójbój dla pań. Bieg 60 mtr. Skok w dal, pchnięcie kulą 4 kg. Trójbój dla panów. Bieg 100 mtr, rzut granatem, skok w dal.

Jednostkowe. — Dla pań: bieg 60 mtr., rzut dyskiem, skok w zwyż. Dla panów: bieg 100 mtr., bieg 110 mtr. przez płotki, bieg 800 mtr., skok wzwyż, skok wdal, pchnięcie kulą, rzut dyskiem, rzut oszczepem. Sztafeta 4×100, kolarstwo 50 km. — Terminiy godzin i minut muszą być bezwzględnie dotrzymane.

Strzelanie. — Dla przedpoborowych, hufców ców szkolnych: 100 mtr. leżąc bez oparcia, 2 próbne i 5 rzeczywistych. Dla rezerwistów: 200 mtr. leżąc bez oparcia, 2 próbne i 5 rzeczywistych.

Strzelanie z broni małokalibrowej. — Dla kobiet, przedpoborowych i hufców szkolnych: 50 mtr. leżąc bez oparcia, serja 10 strzałów, 2 próbne. Dla rezerwistów: 50 mtr. stojąc z wolnej ręki serja a 10 strzałów, 1 próbny.

Ze względu na brak czasu, strzelanie całego obwodu W. F. i P. W. 64 p. p. odbędzie się dnia 6 października br. o godz. 8 rano na strzelnicy garn. Nagrody rozdane będą dnia 6 października w Belwederze o godz. 17-tej. Wszelkie zgłoszenia należy przysłać na ręce p. Bączyńskiego, „Sokół" I. do dnia 19 bm. Do zgłoszenia należy dołączyć 20 gr. Do zawodów strzeleckich każda org. może zgłosić 3 zawodników.

Poszczególne funkcje pełnić będą: naczelnik zawodów p. dyr. Samoliński; kierownik zawodów p. por. Szpakowski; sędzia główny p. Dostatni; sekretarz p. Taczyński; gospodarz p Banaszak; lekarz p. dr. Lachowski; kierownik biegów p. Banaszak; mierzący czas pp. Dostatni, Banaszak, Leuter, Andrzejewski; kierownik skoków p. por. Sorzyński, oraz pp. Murawski, Arciszewski, 4 podofic.; kierownik rzutów p. chor. Cichaczewski oraz pp. Piotrowski, Jankowski, Chudczak i 4 podofic.

Zbiórka sędziów 15 min. przed rozpoczęciem zawodów w sekretarjacie na Boisku Miejskiem.

Komendant powiatowy P. W. na m. Grudziądz:
(—) **Szpakowski,** porucznik.

Za komisję sportową Komitetu W. F. i P. W.:
(—) **Bączyński.**

Wiadomości z Tczewa.

Urzędowe oględziny koszar przez generała Pasławskiego. W poniedziałek, dnia 16. bm. przybył do Tczewa dowódca D. O. K. VIII. generał Pasławski, celem dokonania inspekcji nowowybudowanych koszar wojskowych na terenie Tczewskiego Pola. Po oględzinach szczegółowych budynków, generał zwiedził starostwo, skąd po południu odjechał do Torunia.

Odpust Podwyższenia Krzyża św. W niedzielę ub. odbył się u Fary przy nader licznym udziale pobożnych, doroczny odpust. Sumę uroczystą odprawił ks. prof. Brocki, a kazanie wygłosił ks. prof. Król z Pelplina.

Uwiadomienie. Polski Bank Handlowy S. A. oddział w Tczewie zawiadamia, że z dniem 16. bm. agendy tut. oddziału przeniesione zostały do Centrali w Poznaniu, plac Wolności 8.

Konkurs. Bractwo Strzeleckie w Tczewie oddaje w najem swój dom z restauracją i mieszkaniem 4 pokojowem, salą i pokojami restauracyjnemi oraz parkiem kilkunastomorgowym. Oferty najmu przyjmuje do 30 października br. skarbnik Bractwa p. Bernard Netkowski w Tczewie.

Z turnieju zapaśniczego. Bardzo wiele efektownych momentów dał zapowiedziany boks między Mortonem i Bejnarowiczem. Zwyciężył Morton, którego gorąco oklaskiwano.

Wyjaśnienie. Dowiadujemy się, że śledztwo policyjne wykazało bezpodstawność zarzutów przeciwko osobie p. M. Nazwisko to podane było podobno złośliwie dla zmylenia innych śladów.

Mistrzyni żywego słowa, Kazimiera Rychterówna, przybywa do Tczewa. W niedzielę, dn. 22 bm. przybywa do Tczewa niezrównana mistrzyni żywego słowa, Kazimiera Rychterówna, która wystąpi z nowym programem recytatorskim w niedzielę o godz. 20, w auli gimnazjum męskiego. W poniedziałek 23 bm. urządza ona poranek dla dzieci, w miejscowem kinie.

Zarząd Tow. Czeladzi Katolickiej w Tczewie wzywa wszystkich członków, którzy należą do towarzystwa 25 lat i dłużej, a nie otrzymali dotychczas odznaki jubileuszowej, aby się zgłosili natychmiast u księdza prezesa.

Godne uznania. W ub. niedzielę przejeżdżała przez Tczew wycieczka szkolna z Gdańska, udająca się na P. W. K. do Poznania, w liczbie 76 osób.

Ze sportu. W ub. niedzielę, odbył się o godzinie 14 mecz piłki nożnej na boisku w Pelplinie pomiędzy I. druż. „Sokół" Pelplin i II. druż. Kol Klubu Sportowego „Unja" przy K. P. W. Tczew. Mecz zakończyła zwycięsko „Unja" z wynikiem 4:1 (1:0).

Barłożno, powiat Starogard.

Złote gody małżeńskie. Dnia 16 bm. obchodzili małżonkowie Franciszek i Katarzyna Błaszkowscy rzadką uroczystość 50-lecia godów małżeńskich. Z tej okazji odprawione zostało wobec licznie zgromadzonych krewnych i parafjan uroczyste nabożeństwo w tut. kościele. Przed mszą św. pobłogosławił tut. ks. proboszcz Chyliński jubilatów, odczytał zarazem orędzie Najprzew. ks. biskupa chełmińskiego, J. E. dr. Stanisława Wojciecha Okoniewskiego z błogosławieństwem arcypasterskiem, i wręczył im imieniem ks. biskupa jako upominek 50 zł. Jubilaci cieszą się czerstwem jeszcze zdrowiem i są wyrobnikami.

Uroczysty początek nowego roku szkolnego. Początek nowego roku szkolnego obchodzono w tut. parafji dla szkół powszechnych nader uroczyście. W kościele rzęsiście oświetlonym zgromadziły się dzieci wszystkich szkół powszechnych parafji wraz z pp. nauczycielami, ks. prob. Chyliński odprawił uroczyste nabożeństwo z litanją do Serca Jezusowego oraz suplikacje na uproszenie tak potrzebnego deszczu.

Przejazd pana Prezydenta. W sobotę, dnia 15 bm. po południu około godz. 18 przejeżdżał przez pobliskie Mirotki szosą do Starogardu p. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Licznie zgromadzone szkoły, towarzystwa ze sztandarami i ludność zgotowały p. Prezydentowi gorącą owację.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 20 bm. włącznie apteka pod Lwem, Rynek Nowomiejski.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

W czwartek, dnia 19 bm. o godz. 19 (7 wieczorem) „Śluby panieńskie", przedstawienie dla szkół.

W piątek, dnia 20 bm. „Proces Jakubowskiego".

W sobotę, dnia 21 bm. „Fircyk w zalotach" z Juljuszem Osterwą.

Wyniki strzelania żniwnego Bractwa Kurkowego w Toruniu. Tarcza honorowa: Stefanowicz 92, Jurkiewicz 89, Sadecki 89. Tarcza orderowa: Stefanowicz 58, Kapczyński 57, Sikora 57, Orłowski 57, Sadecki 56, Wiencek 56, Krystek 55, Witkowski 55, Bożeński 55. Tarcza premjowa: Kapczyński 94, Stefanowicz 94, Orłowski 94, Sulecki 94, Krystek 93, Tyrchan 93, Szulc 93, Sikora 92, Gliszczyński 91, Góralski (Chełmża) 90. Tarcza małokalibrowa: Skrzypczak 49, Bożeński 48, Kapczyński 48, Orłowski 47. Tarcza wolnoręczna: Szolc 58, Orłowski 53, Stefanowicz 51, Kapczyński 51, Gośliński 46. Tarcza Zieleniec: Komowski (Chełmża) 55, Swobodziński (Wąbrzeźno) 53, Tyrakowski (Toruń) 53, Jankowski (Wąbrzeźno) 53, Góralski (Wąbrzeźno) 50, Gumowski (Chełmża) 50, Zieliński (Toruń) 49, Jeziorski (Toruń) 49, Strużyna (Chełmża) 48, Ławicki (Toruń) 47. Dla pań: Jankowska, Tomaszewska, Puchalska po 29. Dla panów: Skrzypczak, Muszyński, Hoffmann po 32.

Oszust okradł biedną wdowę. Jaworska Marja, zam. w Pigrzy pow. Toruń, zgłosiła oszustwo przez nieznanego mężczyznę, który przedstawiając się jako urzędnik wojewódzki (tajny opiekun wdów i sierót) pobrał od niej 17 zł, jako wynagrodzenie za napisanie wniosku do Wielkopolskiej Izby Skarbowej w Poznaniu.

Pożar. Dnia 17. bm. powstał pożar w ogrodzie przy ul. Św. Jerzego 62, należącym do Langego Henryka, spowodowany przez małoletnie dzieci, bawiące się suchą trawą, którą zapaliły. Spaliło się około 10 mtr. ogrodzenia drewnianego. Straż przybyła na miejsce i w pół godziny ogień ugasiła.

Samochód najechał na przechodnia. Dnia 17. bm. na Rynku Staromiejskim róg ul. Chełmińskiej został najechany samochodem P. Z. 40104 p. Rucki Franciszek, zam. Most Pauliński 8, przyczem odniósł obrażenia twarzy. Samochodem kierował Makowiecki Gustaw, powiatowy instruktor rolny, zam. w Starogardzie.

Kurs podkuwaczy koni w urzędowej szkole podkuwaczy w Toruniu rozpocznie się dnia 1 października. Kurs jest bezpłatny, trwa trzy miesiące. Zgłoszenia przyjmuje techniczny kierownik p. Dąbrowski, Toruń, Prosta 30.

Złodzieje skradli wieprza. Włamano się za pomocą wybicia ściany do chlewa rolnika Słomacza Marcina w Lubiczu pow. Toruń, i skradziono wieprza wagi 100 kg. wartości 250 zł.

Kradzież weksli. Dnia 16 bm Milkamanowiczowa Franciszka, zam. w Toruniu przy ulicy Sienkiewicza 23, zgłosiła kradzież z zamkniętego mieszkania weksli na sumę 2 625 zł.

Odezwa Zw. Towarzystw Kupieckich na Pomorzu. W obliczu wielkiego zjazdu.

Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu organizuje z okazji swego 10-lecia wielki jubileuszowy zjazd kupiectwa pomorskiego w Grudziądzu, w dniu 21 i 22 września 1929 roku.

Koledzy! Zbliża się rocznica 10-lecia Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu — ukochanej a potężnej naszej organizacji zawodowej. Mija już 10 lat od chwili, kiedy w dniu 19 września 1919 r. w Grudziądzu, jeszcze pod okiem znienawidzonego grentzszucu zjechaliśmy się po raz pierwszy, by kłaść fundament pod wielką zawodową organizację Kupiectwa Pomorskiego. I szliśmy odtąd razem i walczyliśmy ramię przy ramieniu, dając obraz wyjątkowej i zgodnej solidarności. Związek stał się dachem nad wspólną rodziną, gdzie chroniliśmy się w chwilach ciężkich i gdzie wykuwaliśmy program pracy organizacyjnej — celem było lepsze jutro dla polskiego handlu. Związek stał się orędownikiem naszym w walce o słuszne prawa, pośrednikiem w kontakcie z władzami najwyższemi oraz łącznikiem z kołami społeczeństwa. Rósł i krzepł w siłę coraz więcej i dziś po latach 10-ciu stoi mocno i niewzruszenie na straży naszych interesów w żmudnej pracy, wykreślając linję rozwojową handlu pomorskiego do jednego celu: przez wielki silny zdrowy handel do mocarstwowej Rzeczypospolitej.

Zjazd jubileuszowy w Grudziądzu będzie wielką manifestacją naszej woli do życia i czynu, będzie bilansem naszej 10-letniej pracy, ilustracją misji społeczno-politycznej, jaką kupiec spełnia na Pomorzu. To też udział w naszem święcie tegorocznem zapowiedzieli przedstawiciele najwyższych władz państwowych, przyrzekł również łaskawie swój udział J. E. ks. biskup Okoniewski, będą liczni reprezentanci władz i urzędów z p. wojewodą Lamotem na czele.

Program zjazdu obejmuje 3 referaty gospodarcze oraz rezolucję programową, w której podkreślimy konieczność zaakcentowania przez Rząd Rzplitej specjalnego programu gospodarczego dla Pomorza, jako odpowiedzi na zakusy naszych wrogów.

Program: Sobota, dnia 21 września 1929: godz. 22,00 — Raut-Bal w salach „królewskiego Dworu"; gospodarzem jest Towarzystwo Kupców Samodzielnych w Grudziądzu.

Niedziela, dnia 22 września 1929: godz. 12 Uroczysta Msza św. w kościele Farnym. Godz. 14,30 — Wielka Akademja Jubileuszowa w Teatrze Miejskim. 1) Przemówienie prezesa Związku Towarzystw Kupieckich p. T. Marchlewskiego; 2) Składanie życzeń; 3) Referaty: a) Dyrektor Państwowego Instytutu Eksportowego p. Turski p. t. „Polska ekspansją handlowa w rękach polskiego kupca" — b) Członek Zarządu Głównego poseł na Sejm p. Kwiatkowski p. t. „Moralne walory kupiectwa polskiego". 4) Przyjęcie rezolucji zjazdowej. 5) Zamknięcie zjazdu. Godz. 19,00 — Spotkanie towarzyskie z udziałem pań, w górnych salach „Wielkopolanki" (Plac 23-go Stycznia).

Kartuzy.

Pożar stodoły. Spaliła się stodoła na szkodę rolnika Potrykusa Leona. Z żywego inwentarza spaliło się 3 świnie tuczne i 1 cielak. Poszkodowany oblicza stratę na około 40.000 złotych. Ubezpieczenie pokrywa 20.000 zł.

Całe gospodarstwo padło pastwą płomieni. Dn. 15 bm. spalił się na szkodę rolnika Wenzla Jana w Kartuzach dom mieszkalny z całem urządzeniem, stodoła z tegorocznym zbiorem i chlew. Poszkodowany oblicza stratę na około 45.000 zł. Ubezpieczenie pokrywa 16.000 złotych. Jak z dochodzeń wynika pożar wznieciły dzieci Potrykusa.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 19 września 1929 r.

KALENDARZYK.

Dziś: Jaunarego b., Teodora.
Jutro: Eustachego, Zuzanny.
Wschód słońca: godz. 5,41.
Zachód słońca: godz. 18,5.

DYŻURY APTEK:

Od poniedziałku 16 bm. do poniedziałku 23 bm. dyżurują:
1) **Apteka Pod Niedźwiedziem**, ul. Niedźwiedzia.
2) **Apteka Pod Koroną**, ul. Dworcowa.

Wypożyczalnia książek „LEKTOR", ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739. (24212

— **Muzeum Miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedzielę od 11—2.

Obecnie w Muzeum wystawa galerji miejskiej.

TEATR MIEJSKI.

Dzisiaj w czwartek teatr nieczynny.

Inauguracja sezonu dramatu 1929-30.

W sobotę, 21 września odbędzie się trzecie przedstawienie inauguracyjne dramatu obecnej dyrekcji teatru bydgoskiego. Dorocznym zwyczajem sięgnięto do największej skarbnicy naszej literatury dramatycznej, wystawiając w dniu tym jeden z najlepszych utworów Al. hr. Fredry, mianowicie komedję w 4 aktach p. t. **„Zemsta za mur graniczny"**, która oprócz świetnej charakterystyki postaci jak Cześnika, Rejenta, Papkina, Dyndalskiego i innych, odznacza się nadzwyczajnem przeprowadzeniem intrygi i żywością akcji. Wielki popis dla swego talentu znajdzie w roli Papkina ulubiony komik naszej sceny Stanisław Łapiński.

Uroczysty charakter wieczoru podniesie **„Prolog"** E. Zegadłowicza, specjalnie napisany na otwarcie sezonu w naszym teatrze. Udział bierze niemal cały zespół.

Pierwsza „popołudniówka". W niedzielę 22 bm. o godz. 4-tej po poł. odegraną zostanie sympatyczna operetka Falla p. t. **„Młodość w maju"** w pierwszorzędnej obsadzie. Ceny miejsc zniżone. Bilety już do nabycia w kasie.

W poniedziałek koncert **ADY SARI.**

Kroniki policyjne całego świata notują nieustannie mniej lub więcej głośne afery matrymonjalne. Jest to także jedna z bolączek stosunków powojennych, będąca do pewnego stopnia wynikiem kupieckiej zasady, iż mała podaż artykułu wywołuje na rynku wzmożone zapotrzebowanie. W danym wypadku artykułem, i to artykułem pierwszej potrzeby, jest ...mężczyzna. Mężczyzna zdolny albo i niezdolny do ożenku.

Mała podaż mężczyzn na rynku matrymonjalnym ma wiele przyczyn. Jedną z najważniejszych jest olbrzymia wyrwa, którą spowodowała wojna. 10 miljonów mężczyzn w kwiecie wieku, a dwa razy tyle kalek. Zubożenie ogólne, wywołane również przez wojnę, jest hamulcem nie mniejszym. Przy marnych zarobkach trudno się zdecydować na ożenek. Łatwiej klepać biedę samemu, niż we dwoje.

Wymienione przyczyny, jako też i wiele innych, przyniosły szereg ciekawych objawów. A więc przedewszystkiem mężczyzna, z niebardzo odstraszającym wyglądem, i jako tako sytuowany, stał się — artykułem poszukiwanym. Dalej, inicjatywa w doborze przeszła do rąk kobiecych, a to znów wywołało cały łańcuch nowych zjawisk: łatwość zaznajomienia się, większą swobodę w obcowaniu, oraz wyłamanie się kobiety z pod ścisłej kurateli rodziców, czy opiekunów.

Czasy oczekiwania w panieńskim pokoiku na przyszłego" — przeszły bezpowrotnie. Matkowanie w cukierni, na balu, wycieczce czy nawet dancingu — również. Delikatne lub trwożliwe uwagi rodziców panna zbywa odpowiedzią: Czy chcecie, bym została starą panną? Na takie dictum niema zwykle odpowiedzi.

Wszystko to odnosi się do panien. U wdów czy rozwódek akcja jest bardziej skomplikowana i ...intenzywniejsza. Wiele skrupułów odpada.

Czy stosunki te należy zapisać na dobro naszego wieku, czy też do rubryki ujemnej — trudno zdecydować. Faktem jest, że wykorzystują je oszuści, wydrwigrosze, łowcy posagowi i aferzyści.

— **W interesie bezpieczeństwa publicznego** cofnął Magistrat miasta Bydgoszczy w ostatniej chwili zezwolenie, udzielone niemieckiemu stowarzyszeniu pań na urządzenie niemieckiego przedstawienia teatralnego w Teatrze Miejskim.

— **Osobiste.** Dr. Eugenjusz Czaykowski, specjalista chorób nerwowych i wewnętrznych, zamieszkały przy ul. Jagiellońskiej 59 powrócił i przyjmuje od godziny 4—7.

— **Tow. Powstańców i Wojaków, Opławiec** — urządza w niedzielę, dnia 22 b. m. w lokalu p. Ziółkowskiego w Smukale zabawę taneczną. Początek o godz. 5 po poł. By ze swej strony sprawić naszym milusińskim radość, przeznacza Towarzystwo czysty zysk na **„Tydzień Dziecka"!** Ze względu na tak wzniosły cel, spodziewać się należy licznego udziału gości oraz sympatyków Towarzystwa.

— **Ostre strzelanie.** 61 p. p. Wlkp. przeprowadza w dniu 21 bm. ostre strzelanie na strzelnicy bojowej 15. d. p. Drogi w tym kierunku strzeżone będą przez posterunki własne.

— **Koncert pożegnalny ork. 62. p. p.** w ogrodzie Kawiarni Teatralnej odbędzie się w niedzielę 22 bm. Ulubiony zespół mistrzowskiej orkiestry 62. p. p. pod wytrawnem kierownictem artystycznem swego kapelmistrza por. Grabowskiego, swojemi świetnemi produkcjami uprzyjemniając mieszkańcom Bydgoszczy czas letniej kanikuły, zasłużył sobie na pełne uznanie ogółu. Pewni też jesteśmy, że publiczność Bydgoszczy w uznaniu tych zasług, tłumnem przybyciem wyrazi w ten sposób wdzięczność swoją temu wybornemu zespołowi, za jego wysokie artystyczne produkcje.

— **Ostrzeżenie.** Podaje się do publicznej wiadomości, że nikt nie jest upoważniony do zbierania ofiar na kościół na Szwederowie. Uprasza się więc każdego zbierającego na ten cel ofiary, oddać w ręce policji.

Rada parafjalna.

— **Przecudna pogoda nadal trwać będzie.** Ostatnie komunikaty meteorologiczne zapowiadają dalsze trwanie pogody. Aczkolwiek noce są bardzo chłodne, to jednak podczas dnia słońce praży silnie. W niektórych miejscowościach temperatura obniżyła się w nocy do 3 stopni Celsiusza. W południe natomiast dochodzi do 25—26 stopni. Nadal zatem możemy liczyć na trwanie przecudnej pogody jesiennej.

— **Nabożeństwo z kazaniem w Łochowie** odbędzie się w niedzielę 22 bm. o godz. ½11.

— **Co to jest Komitet Organizacyjny Towarzystwa Walki z Wypadkami i jakie są jego zadania i cele.** Już od dłuższego czasu istnieją towarzystwa podobne w krajach Ameryki i Europy, jak np. w: Kanadzie, Anglji, Belgji i t. d. Mają one na celu walkę z klęską społeczną i gospodarczą, jaka stanowią wypadki przy pracy. Krótki program działalności Komitetu Organizacyjnego zawiązanego w Bydgoszczy w dniach 29 lipca i 3 sierpnia 1929 r. ma za wzory statuty towarzystw innych. Działalność komitetu obejmuje: 1. Propagandę: a) uświadamianie robotników zapomocą broszur, odczytów, pogadanek etc. — b) uodpornianie robotnika zapomocą szeregu wykładów z dziedziny higieny ogólnej, wychowania fizycznego i higieny zawodowej — c) propagandę zapomocą filmu — a nawet teatru. 2. Akcję wśród pracodawców przez powoływanie ich na członków towarzystwa. Krzewienie haseł „nie kupować maszyn bez ochron". Współpraca z ubezpieczalniami i uzyskiwanie zniżki składek ubezpieczeniowych dla zakładów, które wykażą wydatne zmniejszenie się ilości nieszczęśliwych wypadków w ciągu roku 1929—1930 w porównaniu z okresami poprzedniemi. 3. Opracowanie statutu ogólno-polskiego towarzystwa walki z wypadkami, a w celu przyspieszenia organizacji komitetów regjonalnych towarzystwa, **cykl odczytów propagandowych w miastach wojewódzkich Rzplitej.** Komitet urządza posiedzenie w dniu 20 września br. o godz. 18 w piątek w sali hotelu Lengninga przy ulicy Długiej w Bydgoszczy i prosi o przybycie ludzi dobrej woli, pragnących wziąć udział w pracach komitetu.

— **Szkoła tańców Wł. Kochańskiego** otwiera sezon zimowy w środę, 25 września br. Szkołę przeniósł p. Kochański na ulicę Sienkiewicza 61.

Z DNIA.

Plamy na słońcu.

Gdy się w naturze coś gwałtownie zmieni,
Jak to czytamy w „Dzienniku" lub Gońcu,
Jedną odpowiedź dają nam uczeni:
Plamy na słońcu!

Więc jeśli czegoś zrozumieć nie mogę,
Jeśli mię dziwi coś u pewnych osób,
Do odpowiedzi wnet znajduję drogę
W podobny sposób.

Gdzie przyjdę, każdy zapłacić się wzbrania,
Jak gdyby rękę trzymał na zaskrońcu,
Co jest przyczyną takiego zatkania?
Plamy na słońcu!

Jeśli przyjaciel uczyni mi świństwo,
Jeżeli wierność napotkam u damy,
Jeżeli panna popełni dzieciństwo —
Na słońcu plamy!

Jeśli osoba zła jak djabłów tysiąc
Przecież uśmiechnie się do mnie na końcu,
Na wyjaśnienie moje mogę przysiąc:
Plamy na słońcu!

Henryk Zbierzchowski.

— **Restauracja w miejskiej hali targowej** na Podwalu oddana została przez magistrat doświadczonemu fachowcowi z branży gastronomicznej, p. **Konradowi Nowakowskiemu** z Bydgoszczy. Dotychczasowy długoletni dzierżawca, p. Grzechowiak, objął restaurację w rzeźni miejskiej po śp. Gańczy. Jednemu i drugiemu na nowych placówkach pracy „Szczęść Boże!".

Otwarcie pięknie odnowionego lokalu restauracyjnego w miejskiej hali targowej nastąpi dziś po południu.

— **Na dzień zaduszny** poleca zakład kamieniarsko-rzeźbiarski Franciszka Raczkowskiego przy ulicy Jagiellońskiej 2, wykonane solidnie i estetycznie nagrobki, krzyże i pomniki. Zwracamy uwagę na ogłoszenie w dzisiejszym numerze.

Komunikat nr. 11 oddziału bydgoskiego.

1. Przypominamy, że **roczne walne zebranie** odbędzie się **w przyszłą niedzielę, 22 września o godzinie 2,30 po poł.** w sali **hotelu Lengninga** przy ul. Długiej 56.

Na ważne to zebranie zapraszamy wszystkich członków oddziału, szczególnie z prowincji (powiaty: bydgoski, inowrocławski, wyrzyski, żniński, szubiński, strzeliński i mogileński).

2. Członków, zalegających ze składkami, prosimy o jak najspieszniejsze uregulowanie swych zaległości u skarbnika M. Mańczaka, ul. Ign. Paderewskiego 13 wzgl. na zebraniu.

3. W Toruniu wychodzi miesięcznik **„Ziemia Wschodniopruska"**, którego pierwsze numery są bardzo ciekawe. Miesięcznik zawiera opowiastki i anegdoty w gwarach warmińskiej i mazurskiej oraz obrazki z Prus Wschodnich. Każdy członek zrzeszenia winien być abonentem tego miesięcznika. Przedpłata wynosi: rocznie 4 zł, półrocznie 2,50 zł, kwartalnie 1,50 zł. Numer pojedyńczy 50 gr. Pieniądze przesłać można pocztą pod adres.: Wydawnictwo „Sfinks", Toruń, Koszarowa 7/9 — lub przekazem na P. K. O. Poznań nr. 211.464.

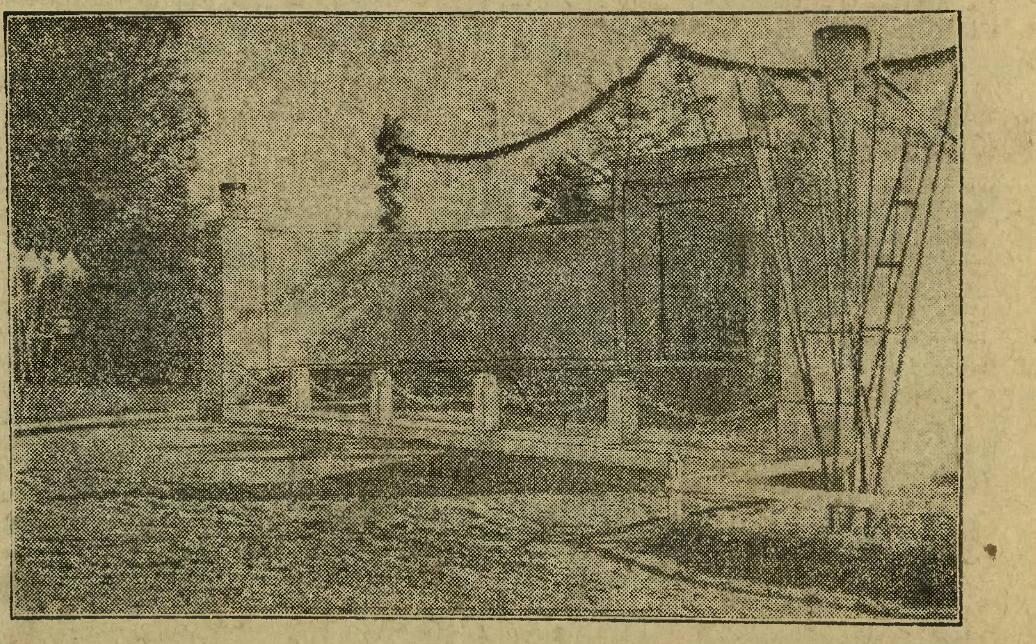
Zarząd oddziału bydgoskiego
Zrzeszenia Rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej.

W. Koczorowski, prezes. K. Małycha, sekretarz.

Ze święta 2 pułku szwoleżerów w Starogardzie.

Siedziba Sądu Okręgowego w Starogardzie, gdzie zamieszkał Prezydent Rzplitej Ign. Mościcki.

Pomnik poległych 2 pułku Szwoleżerów Rokitniańskich w Starogardzie, poświęcony przez ks. biskupa Okoniewskiego.

— **Dyrekcja Szkoły Przemysłowo-Dokształcającej** przypomina panom mistrzom i pracodawcom przemysłu budowlanego o obowiązku zgłoszenia swych nowo-przyjętych uczniów (ciesielskich, murarskich, malarskich, dekarskich i t. p.) do zapisu w sekretarjacie szkoły — Chwytowo 12 — do dnia 28 bm. — Uczniowie, którzy już uczęszczali do tut. szkoły, winni się zgłosić po odbiór rozkładów lekcyj do dnia 30 bm. Nauka rozpocznie się we wtorek, dnia 1-go października br. o godz. 8-mej rano.

— **Nieszczęśliwy wypadek na dworcu przetokowym.** Dnia 17 bm. o godz. 8,45, zdarzył się na dworcu przetokowym, nieszczęśliwy wypadek, a mianowicie: Podczas przetaczania wagonów, usiłował przebiec przez tor kolejowy 43-letni Anastazy Zieleniewski, przetokowy. W chwili jednak, gdy przebiegał przed toczącemi się wagonami, nie zdążył przekroczyć toru, gdyż nadbiegający wagon uderzył go tak silnie w prawy bok, że padł na ziemię, dostając się stopą pod koła wagonu, które mu ucięły palce u nogi. Nieszczęśliwego, który odniósł ciężkie potłuczenia ciała i okaleczenie nogi, w stanie bardzo poważnym odstawiono karetką pogotowia ratunkowego do Lecznicy Miejskiej.

— **Nieostrożna dziewczyna ofiarą łotra.** Jakiś osobnik, przystąpił do przechodzącej na Szwederowie 14-letniej S. i wszczął z nią rozmowę, którą umiał tak obałamucić niedoświadczoną dziewczynę, że wyprowadził ją do lasu za lotnisko i tam dopuścił się na niej czynu nierządnego. Po powrocie do domu, podrapana i zapłakana dziewczyna uskarżyła się rodzicom, którzy donieśli natychmiast o tem policji. Za niegodziwym osobnikiem wszczęto poszukiwania.

— **Pożar.** Dnia 18. bm. o godz. 14,45, wybuchł pożar w gospodarstwie p. Weroniki Filipiakowej, przy ulicy Koronowskiej 47, bawiącej zagranicą. Spaliła się cała stodoła, napełniona zbożem oraz chlew, w którym znajdował się inwentarz żywy, jak koza, świnie i pies łańcuchowy. Przybyła na miejsce straż pożarna, ogień ugasiła, nie dopuszczając do przerzucenia się go na sąsiednie budynki. Ogień powstał jak ustalono, skutkiem nieostrożności dzieci, które bawiąc się zapałkami pod stodołą, wznieciły ogień. Mianowicie był to 5-letni Mieczysław Kasztelan i 5-letni Kazimierz Gordon. Szkody duże, lecz dotychczas nie ustalone.

— **Przegląd mód w Bydgoskim Domu Towarowym.** Dowiadujemy się, że znany ze swej ruchliwej działalności Bydgoski Dom Towarowy urządza w niedzielę 22 bm. punktualnie o godz. 16 w magazynie swoim przy ul. Gdańskiej róg Dworcowej na II i III piętrze swój tradycyjny **„przegląd mód"**. Lansowane będą najnowsze modele zagraniczne i krajowe w płaszczach jesienno-zimomowych futrach i skukienkach. — Koncert kwintetu salonowego oraz smaczna kawka z ciasteczkiem zapewniają uczestnikom tej wielkiej i zawsze nader udatnej imprezy sympatyczny pobyt w Be-De-Te.

PROGRAM W KINACH.

KRISTAL. Dziś powtórzenie premjery filmu, którego nie można nazwać tragedją ani komedją, ale krótkiem wydarzeniem w życiu dwojga młodych ludzi: syna dyplomaty i biednej pięknej cyrkówki. Pokochali się, lecz nie mogli się pobrać z powodu różnic stanowych. Ona wreszcie opuszcza ukochanego, aby mu nie stawać na drodze do karjery. Obraz, zawierający wiele syntymentu i prawdy, śledzi się z szczerem zainteresowaniem i życzliwością dla kochanków. Artyści dobrani jak rzadko, jak również Jugo Jenny, wspaniała w swej kreacji, przeto „**Ucieczka od miłości**" zyskała powodzenie. Nadprogram pyszna farsa „Girlascy tańczą" i tygodnik.

NOWOŚCI. Dramat z ciekawego życia marynarzy p. t. **„Sygnał wśród burzy"** cieszy się wyjątkowem uznaniem publiczności. Demonstracja tego filmu wczoraj odbywała się przy literalnie wypełnionej widowni. Cały temat dramatu opracowany z nadzwyczaj porywającą żywością. Niezwykła i zarazem ujmująca jest piękna Lilian Rich w roli córki, w pewnych chwilach porywa widza w całości. Doskonały w swej roli Stuart. Akcja filmu trzyma widzów w napięciu. Ciekawa komedja w której przyjmują udział ptactwa domowe oraz małpy, dopełnia program.

MARYSIEŃKA dziś wyświetla po raz ostatni rozkoszną komedję p. t. **„Panienka z objektywem"**. Bebe Daniels w filmie tym z dużem powodzeniem kreuje rolę tytułową.

CORSO. Tylko dziś i jutro po raz ostatni arcyfilm p. t. **„Varieté"**. To tragedja człowieka opętanego przez kobietę - demona. W rolach głównych niezapomniany Emil Jannings oraz niezastąpiona Lya de Putti. Nadprogram „Ach te usta". Początek dziś i jutro o g. 6,30.

— **Zaginął chory psychicznie młodzieniec.** Dnia 3. bm. wydalił się z domu swych rodziców zamieszkałych w Dąbrówce, pow. Sępolno, 21-letni Jan Bratz bez zawodu i dotychczas nie powrócił. Jest on wzrostu 1,70 mtr., wysmukły, oczy szare, bez zarostu, ubrany był w szare robocze ubranie, czapkę skórzaną i w buciki z klamerkami. Według zapodania ojca, okazywał on w ostatnich dniach wielkie przygnębienie psychiczne, wobec czego zachodzi podejrzenie, że błąka się on po okolicy. Uprasza się więc każdego, kto mógłby udzielić o nim jakich wiadomości, by zechciał powiadomić o tem rodziców, względnie policję. W razie zaś napotkania, należy go przytrzymać przez wgląd na mogące wydarzyć się nieszczęście, spowodowane jego stanem psychicznym.

— **Okradziona przez sublokatora.** Do pani Klary Berdych, zamieszkałej przy ulicy Nowodworskiej 32 zgłosił się jakiś elegancki pan, jakiego właśnie p. B. życzyła sobie mieć w mieszkaniu i wynajął u niej pokój umeblowany. Przedstawiwszy się jako Bernard Buzalski, osobnik ów, wprowadził się do wynajętego przez siebie pokoju, a po kilku dniach, wykorzystawszy nieobecność p. Berdych, okradł ją z różnych rzeczy i ulotnił się. Osobnik ten, dał nawet p. B. dokumenty na zapodane nazwisko, które jednak okazały się fałszywe. Wypadek ten winien być przykładem, jak należy być ostrożnym w wynajmowaniu różnym „lepszym panom" pokoi.

— **Czyja klacz.** Posterunek na m. Bydgoszcz przy ulicy Fordońskiej, przytrzymał klacz gniadą, około 5-letnią, z gwiazdką na czole, tylna lewa i obie przednie pęciny białe. Klacz ta pochodzi niewątpliwie z kradzieży. Poszkodowany może się zgłosić celem rozpoznania i odbioru.

KRONIKA POLICYJNA.

— **Awanturnik na peronie dworcowym.** W nocy z 18 na 19 bm. wywołał po pijanemu gorszącą awanturę na peronie tut. dworca niejaki Tadeusz K., zamieszkały w miejscu. Nie chciał on wpuszczać do wagonów pasażerów, bijąc ich i lżąc ordynarnemi słowy. Awanturnika przytrzymano i odstawiono do aresztu.

— **Włamanie do mieszkania.** Do mieszkania pani Jadwigi Wietrzykowskiej, przy ulicy Wesołej 6a włamali się nieznani złodzieje, zapomocą przystawienia drabiny do okna mieszkania i skradli różne rzeczy, oraz artykuły spożywcze, niestwierdzonej dotychczas wartości.

— **Kradzież roweru.** Posłaniec firmy Dasler przy ulicy Dworcowej 61, Otto Nikiel, pozostawił rower firmowy przed ekspedycją towarową, który to rower został mu przez jakiegoś nieznanego złodzieja skradziony. Rower ma nr. rejestracyjny 8333 Bydgoszcz.

— **Kradzież ogrodowa.** Do ogrodu Józefa Fludera przy ulicy Leszczyńskiego 16 zakradł się jakiś złodziej, który wykradł z ogrodu większą ilość pomidorów.

— **Kradzież bielizny.** Do komórek, znajdujących się na podwórzu domu przy ulicy Gdańskiej 104, a należących do pp. Ałeksego Pińkowskiego i Czesława Sujkowskiego, włamali się w nocy z 18 na 19 bm. nieznani złodzieje i skradli różną bieliznę, wartości kilkuset zł.

— **Ujęci podczas obławy policyjnej.** Podczas obławy nocnej, z 18 na 19 bm., policja ujęła, w lesie za szkołą podchorążych, między innemi także 18-letniego Józefa Gapińskiego, pochodzącego ze Strzelna, który nie umiał podać powodu ukrywania się w lesie. Również ujęto 36 letniego Jana Zabłockiego, który sprzeniewierzył w firmie Karola Gustyniaka w Poznaniu 2550 zł. Ujętych osadzono w więzieniu.

AUDYCJE RADJOFONICZNE.

PIĄTEK, 20 WRZEŚNIA.

Warszawa. 12,05: Koncert z płyt gramofonowych. 12,50: Wiadomości z P. W. K. 16,30: Koncert z płyt gramofonowych. 17,50: Ostatnie nowiny z wystawy. 18,00: Koncert popołudniowy. 19,25: Komunikat rolniczy i meteorol. z krakowskiej giełdy zbożowej z Krakowa. 20,05: „Nasza akcja przeciwgruźliczna" — dr. Grodecki. 20,30: Koncert wieczorny.

11,00 **Wiedeń.** Koncert kwartetu Silvinga.
12,05 **Wilno.** Poranek muzyki popularnej.
14,30 **Kopenhaga.** Koncert radjoorkiestry.
16,30 **Lipsk.** Koncert orkiestry radjowej.
17,35 **Langenberg.** Koncert orkiestry dętej.
18,30 **Poznań.** Pieśni polskie, — p. I. Felicka.
20,00 **Katowice.** Pieśni ciekawe — odśpiewa p. Anda Kitschmann.
20,00 **Praga.** Koncert ku czci św. Wacława.
20,00 **Daventry.** Koncert: Beethoven i Mozart.
20,05—20,30: **Poznań.** „Losy i znaczenie Kazimierza Pułaskiego" (w związku z uroczystościami w Ameryce na cześć Pułaskiego), — p. Zofja Śliwińska.
21,05 **Barcelona.** Koncert orkiestry z udziałem solisty Sponte.
21,50 **Wrocław.** Koncert na harfie.
22,00 **Kopenhaga.** Muzyka klasyczna.
22,45 **Wilno.** Retransmisje stacyj zagranicznych.

Dział społeczny.

Centralna Komisja Porozumiewawcza Pracowników Państwowych w sprawie dodatku mieszkaniowego za r. 1928.

Pierwsze powakacyjne zebranie plenarne Centralnej Komisji Porozumiewawczej Z. Z. P. P. obesłane było przez liczne organizacje. W dyskusji na pierwszy plan wysunęła się sprawa wypłacenia przez Rząd zaległego wyrównawczego dodatku mieszkaniowego z r. 1928. Jak wiadomo p. premjer Świtalski oświadczył delegacji C. K. P. w końcu czerwca r. b., że wypłacenie tego dodatku uznaje za zupełnie uzasadnione i że porozumie się w tej sprawie z p. ministrem Matuszewskim.

Plenarne zebranie C. K. P. postanowiło prosić p. Premjera o audjencję celem przedstawienia konieczności przyśpieszenia realizacji tej sprawy, bardzo ważnej dla pracowników. Zaległy dodatek wynosi sumę odpowiadającą mniej więcej 1-miesięcznej pensji pracowniczej.

Ponadto plenarne zebranie C. K. P. postanowiło zwrócić się do Prezydjum Rady Ministrów w sprawie konieczności wyrównania uposażeń w Zagłębiu Dąbrowieckiem z uposażeniami w Zagłębiu Śląskiem ze względu na jednakowe warunki gospodarcze na obu tych terenach.

Na porządku obrad była też sprawa braków w pomocy lekarskiej dla pracowników państwowych. Sprawę tę uznano za bardzo ważną i postanowiono, po zgromadzeniu wyczerpującego materjału, zwrócić się do rządu o jak najszybsze jej uregulowanie.

Odroczenia służby wojskowej nastąpić muszą już przed terminem wcielenia.

Wobec zbliżającego się jesiennego terminu wcielenia rekrutów, min. spraw wewn. przypomina w okólniku do wszystkich wojewodów o konieczności ścisłego przestrzegania przepisów dotyczących terminu składania podań o odroczenie służby wojskowej.

Podania o odroczenia wniesione w normalnych terminach, powinny być rozstrzygnięte przed terminem wcielenia rekrutów. Przeciąganie bowiem wydawania orzeczeń odbija się, w wypadku przyznania odroczenia, w sposób ujemny na stanie niektórych formacyj i hamuje normalny tok wyszkolenia oraz naraża skarb państwa na koszty. Mając powyższe na względzie, należy dążyć do tego, aby zwolnienia szeregowych z formacyj na skutek przyznanego odroczenia, wynikały tylko z wypadków przewidzianych w art. 64 § 1 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

Wypadki przy pracy.

W fabryce maszyn Löhnerta, 28-letni robotnik Jan Kubiak, przy przenoszeniu skrzynki z narzędziami doznał wewnętrznych uszkodzeń skutkiem podźwignięcia.

W fabryce pudełek Mitschka i Sp., 18 letni robotnik Stanisław Aleksander, przy przepruwaniu desek na listwy, dostał się palcem pod piłę, doznając ciężkiego cięcia palca, tak, że musiano go umieścić w szpitalu św. Florjana.

W fabryce maszyn T. Nowaka, 16-letni uczeń ślusarski Bronisław Anhut, przy nitowaniu doznał zgniecenia palca u lewej ręki od uderzenia młotkiem.

W fabryce pudełek Mitschka i Sp., 16-letni robotnik Czesław Strzelczyk, przy przepruwaniu skrzyń dostał się ręką pod nóż i doznał przecięcia dwóch palców u prawej ręki.

W fabryce „Kabel Polski", 20-letni tokarz Zygmunt Łęcki, podczas toczenia sprzęgła, doznał zgniecenia palca u prawej ręki.

W butelkowni Browaru Bydgoskiego, 21-letnia robotnica Teodozja Kamińska, skutkiem pęknięcia butelki, doznała zranienia prawej nogi w przegubiu. Pogotowie odwiozło ją do szpitala.

W fabryce sygnałów kolejowych C. Fiebrandta, 20-letni ślusarz Franciszek Izańczak, przy przewożeniu skrzyń żelaznych, dostał się palcem pod pokrywę skrzyni, doznając przytem zgniecenia palca u lewej ręki.

W piekarni i Mleczarni Spółdz. przy ul. Jackowskiego, 46-letni piekarz Friedrich Bartz, doznał tak silnego zranienia drzazgą aż do kości palca u prawej ręki, że prawdopodobnie palec ulegnie zesztywnieniu.

Z życia towarzystw.

Tow. Kupców Detalistów branży spożywczej. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 23 września o godz. 8 wieczorem w sali Resursy Kupieckiej. Zamówienia na cukier, smalec i inne artykuły przyjmuje się od piątku dnia 20. bm. do wtorku południa w Banku Ludowym, nr. telefonu 938 i 927. Z powodu wielkiej rewji zakupowej uprasza się o łaskawe liczne przybycie (25564

S. M. P. „Gwiazda". Dnia 19. bm. o godz. 8 lekcja kółka muzycznego.

„Sokół" żeński. Zbiórka drużyny dziś, w czwartek w sekretarjacie przy ul. Dworcowej 2 o godz. 7 wieczorem. — Młodzież „Sokoła" żeńskiego ćwiczy dziś o godz. 5,30 w hali 62 pułku piech.; wchód z u. Sowińskiego. Punktualność i jak największy udział bardzo pożądany.

Baczność, szoferzy. Zebranie w sobotę, o godz. 8 w sali „Harmonji".

Sokół V. Okole - Wilczak. Dnia 19. bm. od godz. 17 trening na boisku na Wilczaku.

Tow. pszczelarzy na Bydgoszcz i okolicę odbędzie swoje miesięczne zebranie w niedzielę 22. bm. w Łęgnowie u p. Schmidta; wyjazd z głównego dworca o godz. 15,45; przyjazd do Bydgoszczy o godz. 19,30.

S. M. P. „Promyk". Zebranie zarządu oddziału młodszego w czwartek, 19. bm. o godz. 6.

„Moniuszko". Z okazji rocznicy zał. towarz. 21. bm. o g. 7 rano w kościele św. Trójcy uroczysta msza św., o czem się członków jak i sympatyków uprzejmie zawiadamia.

Zw. Niższych Funkcj. i Prac. Państw. Koło Bydgoszcz. Zebranie zarządu 21. bm. o g. 19 w lokalu p. Piątkowskiego ul. Toruńska 184.

Sokół III. sekcja teatralna. Zbiórka dziś, w czwartek o godz. 19 w zwykłym lokalu.

Zarząd obwodowy Związku Towarzystw Powstańców i Wojaków obwód Bydgoszcz. Zebranie plenarne dnia 21. bm. o godz. 18 w lokalu p. Kocerki przy ul. Św. Trójcy. Druhów prezesów i komendantów zarządów (miejscowych) Towarzystw Powst. i Wojaków wzywa się o przybycie na powyższe zebranie.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Nadzwyczajne zebranie filji **Tramwaji i Elektrowni** odbędzie się w piątek 20 bm. o godz. 7 wiecz. w lokalu „Pod Lwem" (dawn. Ognisko) ul. Jagiellońska 71.

Zebranie rzemieślników rolnych powiatu żnińskiego odbędzie się w niedzielę, dnia 22 września br. o godz. 12,30 w lokalu p. Rucińskiego w Żninie.

Zebranie Ch. Z. Z. filji Koronowo odbędzie się w niedzielę, dnia 22 września br. o godz. 2 po poł. w lokalu p. Golnikowej, Rynek w Koronowie.

Uprasza się o liczny udział członków. Odpow. redakcji.

Ceny targowe w Bydgoszczy w dniu 18. września 1929 r.

Mieso: wolowina 1,10—1,20, wieprzowina 1,60—2,20, słonina 1,90—2,20, baranina 1,20—1,60, cielęcina 1,40—1,60, smalec 2,50.

Nabiał: jajka 2,80—2,90, masło 3,10—3,20, ser 50—60 gr.

Jarzyny: marchew 10—15 gr, buraki 10 do 15 gr, kalarepa 15—20 gr, rzodkiew 10—15 gr, rabarber 10—15 gr, cebula 20—25 gr, kapusta 10 gr, włoska 20 gr, czerwona 20 gr, kalafjory 0,70—1,00, ogórki 30—40 zł, szablak 30—40 gr, groszek szparagowy 50 gr, włoszczyzna pęczek 10—15 gr, pomidory 40 gr.

Owoce: jabłka 20—60 gr, gruszki 40—80 gr, śliwki 30—40 gr, żurawina 70—80 gr, jerzyny 50—60 gr, borówki 1,30—1,60.

Drób: kurczęta (para) 3,00—5,00, kury 4,00 do 6,00, gęsi 8,00—12,00, kaczki 5,00—6,00, gołąbki 1,00—1,20.

Ryby: liny 2,00—2,50, szczupaki 2,00—2,50, węgorze 2,50—3,50, karasie 1,20—2,50, leszcze 0,70—2,00.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

T. Nowaczyk, Witkowo. Narazie działu dla szaradzistów wprowadzić nie możemy. Sprawą tą jednak żywo się interesujemy i dlatego dział ten w swoim czasie zostanie zrealizowany.

DZIAŁ GOSPODARCZY.

54 miljony nadwyżki.

w bilansie handlowym za m. sierpień.
Znaczny wzrost wywozu.

Według obliczeń tymczasowych Głównego Urzędu Statystycznego bilans handlowy za sierpień 1929 r. przedstawiał się, jak następuje:

Przywieziono ogółem 417.668 ton towarów wartości 226.535 tys. zł, **wywieziono 2.199.587 ton towarów wartości 280.717 tys. zł.**

Saldo dodatnie bilansu handlu zagranicznego wynosi w sierpniu 54.182 tys. zł.

W porównaniu do poprzedniego miesiąca nastąpiło zwiększenie wartości wywozu o 4.275 tys. zł, wagowo zaś wzrost wywozu wyniósł 59686 ton. Przywóz zmniejszył się w porównaniu do poprzedniego miesiąca o 39.905 tys. zł, pod względem zaś wagowym o 55625 ton.

W wywozie zaznaczył się wzrost wartości wywozu trzody chlewnej oraz paliwa, przy równoczesnem zmniejszeniu wywozu wyrobów hutniczych-walcowniczych oraz półproduktów włókienniczych, w przywozie natomiast spadek wartości dotyczy wszystkich towarów, a przedewszystkiem artykułów spożywczych, surowców hutniczych (rud i szmelcu żelaza), maszyn wszelkich, materjałów elektrotechnicznych oraz włóknistych.

Zaznaczyć należy, że lipiec dał nadwyżkę 10 milj. zł. W sierpniu nastąpiła druga, daleko znaczniejsza.

Ciężkie położenie przemysłu winnego.

Polski przemysł winny przeżywa ciężki kryzys. Jedną z przyczyn tego kryzysu jest trudność w opanowaniu rynku wewnętrznego, gdyż **restauratorzy**, a w wielu wypadkach i sklepy zdecydowanie **bojkotują wina krajowe** ze względu na ich niską cenę, a więc i mniejszy przy sprzedaży zarobek. Wobec takiej sytuacji muszą wziąść w obronę nasz przemysł winny sami konsumenci. Być może, że znajdzie się rozumny i dalej patrzący w przyszłość restaurator, który **zerwie z dotychczasowym snobizmem** i rozpocznie śmiałą i rozumną **propagandę win krajowych**. Dziś każdy, kto żąda w restauracji wina owocowego, traktowany jest jak „gorszy gość“. Publiczność sama, powodowana fałszywym wstydem, krępuje się żądać win owocowych. Z tym fałszywym wstydem trzeba zerwać. Nie stać nas teraz na wysokogatunkowe, a więc drogie wina zagraniczne, pijmy więc dobre, zdrowe i tanie wina krajowe!

Porozumienie w sprawie kontyngentu cukru.

W najbliższym czasie ma się odbyć wspólne posiedzenie przedstawicieli obu związków cukrowniczych, wielkopolskiego oraz b. Królestwa, celem ostatecznego uzgodnienia poglądów na sprawę rozdziału kontyngentów cukru.

Nadzwyczajne zbiory chmielu.

W rb. zbiory chmielu w Polsce oceniają na 60.000 kwintali, przekroczona więc zostanie cyfra rekordowych zbiorów w r. 1927-ym o około 10.000 kwintali. Ponieważ i jakościowo zbiory ocenić należy korzystnie, można się spodziewać dalszego ograniczenia przywozu chmielu. Wobec tego, że zapotrzebowanie wewnętrzne wynosi około 15.000 kwintali, pozostanie do wywozu 45.000 kwintali.

Wywóz na jednostkę w poszczególnych krajach.

Według obliczeń z lat ostatnich wywozu w poszczególnych krajach na jednostkę w złocie przypada na Polskę 33, na o wiele mniejszą Czechosłowację 93, Włochy 114, Niemcy 290, Francję 291, na Anglję wreszcie 520. Z obliczeń tych wynika, że nasze życie gospodarcze jest najmniej rozwinięte w stosunku do wielkich państw Europy.

W sprawie zwolnienia od komunalnego podatku od przedmiotów zbytku samochodów, służących dla celów zarobkowych przedsiębiorstwa.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Bydgoszczy zwróciła się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie z odpowiednim memorjałem w sprawie zwolnienia samochodów osobowych, znajdujących się w posiadaniu firm handlowych i przemysłowych, a służących celom zarobkowym od komunalnego podatku dla przedmiotów zbytku. Wysunięty postulat Izba motywuje tem, iż samochody osobowe, przeznaczone w głównej mierze dla celów zarobkowych poszczególnych firm, nie mogą być zaliczone do kategorji przedmiotów zbytku i wobec tego pobieranie odnośnego podatku jest niesłusznem i nieuzasadnionem.

Szwedzko-Polska Izba Przemysłowo-Handlowa w Sztokholmie.

W Sztokholmie ukonstytuowała się Szwedzko-Polska Izba Handlowa dla rozwoju stosunków gospodarczych pomiędzy Polską a Szwecją. Pomieniona Izba ma na celu udzielać informacyj o szwedzkich stosunkach gospodarczych, popieranie zbytu towarów polskich itd. Izba Przemysłowo-Handlowa w Bydgoszczy zaleca zainteresowanym, aby zgłosili się na członków pomienionej Izby.

Piekarnie w piwnicach i suterenach będą skasowane w ciągu 5 lat.

W najbliższym czasie ukaże się rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych, normujące sprawę obrotu mąką i wypieku pieczywa.

Nowe rozporządzenie, uchylające wszystkie dawne przepisy w tej mierze, ujmuje sprawę wypieku przedewszystkiem z punktu widzenia **zdrowotności publicznej.**

Wzbronione będzie urządzanie piekarni w piwnicach, lub suterenach. Jeżeli piekarnię dzieli od zbiornika nieczystości ściana szczytowa, to prócz tego musi być urządzona izolacja betonowa.

W ciągu 5 lat zlikwidowane być mają wszystkie piekarnie, nie odpowiadające przepisom nowego rozporządzenia.

Giełda warszawska

dnia 18 września

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poż. inwest.	119,00	120,00	119,00
5-proc. poż. premj. dol.	000,00	063,00	065,25
5 proc. poż. kon.	000,00	000,00	049,25

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	000,00—116,75
Bank Polski	173,00—170,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	000,00—78,50
Kijewski	00,00—90,00
Firley	00,00—51,00
Nobel	00,00—13,50
Modrzejów	00,00—22,00
Norblin	101,00—000,00

Bank Polski płacił dnia 19 września za:

dolary amerykańskie	8,84—8,85
funty szterlingów	43,05
franki szwajcarskie	171,18
franki francuskie	34,77
marki niemieckie	211 45
guldeny gdańskie	172,12
szylingi austrjackie	124,98
liry włoskie	46,46
korony czeskie	26,28

Ceduła urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 18 września 1929 roku.

5% Pożyczka konwersyjna	000,00—48,00
8% dolarowe listy Pozn. Ziemst. Kred.	00,00—95,00
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred.	41,00—00,00
5% Pożyczka premjowa serja II	00,00—59,00
4% Pożyczka Prem. Inwestycyjna	119,00—000,00
Herzfeld Viktorius I em.	44,00—00,00
Dr. Roman May I em.	097,00—000,00

Tendencja: Utrzymana.

Płody Rolnicze

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 18 września 1929.

Pszenica marchijska	223,00—227,00
Tendencja słaba.	
Zyto marchijskie	182,00—186,00
Tendencja słaba.	
Owies marchijski	170,00—177,00
Tendencja dla owsa spokojna.	
Jęczmień browarny	207,00—225,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	170,00—186,00
Tendencja dla jęczmienia spokojna.	
Kukurydza	210.00—211,00
Tendencja dla kukurydzy spokojna.	
Mąka pszenna	28,00— 34,25
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	24,75— 27,75
Tendencja spokojna.	
Otręby pszenne	11,60— 12,25
Otręby żytnie	10,80— 11,25
Tendencja spokojna.	
Groch Viktoria	38,00— 46,00
Groch jadalny polny	28,00— 33,00
Groch pastewny	21,00— 23,00
Makuch rzepakowy	18,50— 19,00
Makuch lniany	24,60— 24,30
Wytłoki suszone	12,25— 12,70
Srót Soya	20,40— 20,90
Płatki ziemniaczane	18,10— 18,50

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 18. 9. 1929 roku.
płacono za 100 kg. w zł.

Żyto nowe	24,00—25,00
Pszenica nowa	38,50—40,50
Jęczmień przemiałowy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	28,00—31,00
Owies	21,50—23,50
Mąka żytnia 70 proc.	37,75—00,00
Mąka pszenna 65 proc.	59,50—63,50
Mąka żytnia 65 proc.	00,00—00,00
Otręby żytnie	18,00—19,00
Otręby pszenne	19,50—20,50
Rzepak	69,00—72,00
Groch Viktorja	62,00—54,00

Przetarg przymusowy. Nieruchomość położona w Nowem, pow. Świecie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Nowe, tom. IV. karta 100 na imię mistrza stolarskiego Pawła Grünenberga z Nowego zostanie **dnia 18 stycznia 1930 o godz. 10 przed południ.** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie pokój nr. 1. Nieruchomość Nowe, tom IV. karta 100 położona jest przy Rynku nr. 11. Zapisana jest pod art. 619 matrykuły podatku gruntowego i nr. 24 księgi podatku domowego. Ma następujące oznaczenie katastralne: dom mieszkalny z podwórzem, warsztat stolarski, mapa księgi łanowej L. 11, parcela 13, powierzchnia 3 a. 25 m^2, wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 1932,— mk. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 2 listopada 1928 r. (25588

Nowe, dnia 14 września 1929 r. **Sąd Grodzki.**

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam wychodzący w Bydgoszczy 6 razy w tygodniu **„Dziennik Bydgoski“** na **IV kwartał 1929 r.** (październik, listopad, grudzień) za zł 10,53 wraz z opłatami pocztowemi. „Dziennik“ odbierać będę z poczty — proszę dostarczyć pod poniższym adresem:

Imię i nazwisko: ....

Miejscowość: .... ulica i nr.: ....

Kwit pocztowy

Zł ....

tytułem przedpłaty na **„Dziennik Bydgoski“** na **IV kwartał 1929 r.** (październik, listopad, grudzień) odebrałem, co niniejszem potwierdzam.

.... dnia .... 1929.

podpis: ....

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam wychodzący w Bydgoszczy 6 razy w tygodniu **„Dziennik Bydgoski“** na miesiąc **październik 1929** za **zł 3,51** wraz z opłatami pocztowemi. „Dziennik“ odbierać będę z poczty — proszę dostarczyć pod poniższym adresem:

Imię i nazwisko: ....

Miejscowość: .... ulica i nr.: ....

Kwit pocztowy

Zł ....

tytułem przedpłaty na **„Dziennik Bydgoski“** na miesiąc **październik 1929 r.** odebrałem, co niniejszem potwierdzam.

.... dnia 1929

podpis: ....

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb — jedno słowo i, w, z, a — każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.

POLECENIA

Futra
wszelkie, przerabiam, odnawiam, reperuję modnie i tanio. Kuśnierz, Pomorska 32a, II ptr. 23512

Rowery
części, maszyny do szycia sprzedaje najtaniej, reperacje wykonuje jak najprędzej „Rower“ Gdańska 41. (13492

Fryzjerka
onduluje starannie i tanio. Sienkiewicza 12, I piętro prawo. (13695

Wykonuję
wszelkie prace w zakres szklarstwa oraz oprawę obrazów i luster po cenach niskich. W. Makowski, mistrz szklarski, Dworcowa 90. (13705

Przepisywania
na maszynach przyjmuję od godz. 16—20-tej. Artura Gottgera 3, I ptr. (25569

Szyję
tanio gustownie. Cieszkowskiego 17, II ptr. lewo. 25595

SPRZEDAŻE

Majątek
400 mg. pszennej ziemi w kulturze przy większem mieście, dom 10 pokoi, kompletny inwentarz sprzedam za 300 tys. zł, wpłaty 120 tys. lub wezmę kamienicę biuro „Pogoń“ Dworcowa 80.

Nieruchomość
fabryczną, 5000 rocznego dochodu w Nakle zamienię na dom lub willę w Bydgoszczy, mogę dopłacić różnice. Zgłoszenia przyjmuje biuro „Pogoń“ Bydgoszcz, Dworcowa 80, tel. 1815

Posiadłość
z dobrze prosperującym składem kolonjalnym, najlepsze położenie, do tego 7 mórg torfu, łąki i ziemi pszennej, bez inwentarza, z powodu wyjazdu natychmiast na sprzedaż za 8000 zł. Oferty pod „224“ do Dz. Bydg. 25531

Gospodynię
kucharkę, zamiłowaną do drobiu od 1 paźdz. poszukuje się. Tamże potrzebna elewka do kuchni. Majętność Górki Dąbskie, pocz. Królikowo Nowe, pow. Szubin. (25563

Sprzedam
46 mórg, 2 konie, 4 krowy. Cena 17 tys. Gordon, Gdańska 60. (25533

Dom
I. piętrowy z ogrodem, przy kupnie 4 pokoje wolne, sprzedam zaraz za 18.000 tys. Filarecka 3, Gospodarz. (13718

Dom
1 piętrowy z małym ogrodem w Gnieźnie ul. Polna 4, z wolnem mieszkaniem zaraz na sprzedaż. Zgł. pod adr. Fr. Męclewski, Gniezno ul. Polna 4 lub Dąbrówki 19 25530

Dom
z wolnem mieszkaniem, pół morgą ziemi, zaraz sprzedam w Nowej Wsi. Of. Dz. Bydg. Grudziądz pod „67“. 25578

Dom
parterowy, zaraz wolny i warsztatem na sprzedaż za 15.000 zł. Wiadomość A. Kobus, Bydgoszcz, ul Św Trójcy 17a. (25519

Sprzedam
spiesznie przy ruchliwej ulicy interes rzeźnicki. Oferty do filji Dziennika Bydg. p. „Interes B.“ (13675

Skład
kolonjalny, trzy pokoje z kuchnią, z urządzeniem i towarem, zaraz do objęcia. Hetmańska 30. (13714

Piekarnia
w pełnym biegu wraz z 3 pokojowem mieszkaniem z kuchnią w mieście powiatowem, zaraz do objęcia. Zgłoszenia Gajewski, Mogilno, Kościuszki 5. (25529

Dobry
interes kolonjalny sprzedam korzystnie. Adres w Dz. Bydg. (25553

Młyn
wodny, przemiał 120 ctr. 320 mórg roli, 50 jeziora za 275 ctr. żyta rocznie odda „Rolpol“, Bydgoszcz, Gamma 2. 13721

Dobrze
prosperującą piekarnię za 7000 zł sprzedam z powodu wyjazdu. Piec patentowy nadający się do zmechanizowania. Toruń miasto, Małe Garbary 12, L. Morawski. (25383

Tanio
sprzedam skład kolonjalny z powodu choroby, centrum Bydgoszczy, mieszkanie 2 pokoje kuchnia. Wiad. Dz. Bydg. 13686

Sprzedam
skład kolonjalny z towarem i urządzeniem za 8500 zł., dwa pokoje i sala w dużej wsi lub oddam za odstępnem. Dzierżawa zapłacona do 15 lipca 1930 roku. Zgłosz. S. Gajda, Ludwikowo pow. Szubin st. Samostrzel. (25524

Okazja! 25525
Na sprzedaż prawie nowy samochód „Dodge“ limuzyna za połowę ceny, również „Ford“ otwarty, model 1927, po generalnym remoncie w doskonałym stanie bardzo tanio. Wiadomość: L. Dorożyński, Długa 49.

Kanapa
pluszowa w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż, Petersona 12a lewa strona. 13698

Rower
tanio na sprzedaż. Sniadeckich 49a, skład porcelany. 13694

Sprzedam
samochód marki „Renault“ 4 osobowy lub zmiana na 2 osobowy motocykl. — Reichel, Chojnice, ulica Chełmińska nr. 10. (13649

Piece kaflowe
3 sztuki na sprzedaż. Zgłaszać się ul. Mazowiecka 29 w godzinach od 9—10 i pop. od 3—4. 13621

Radjo-aparat
4 lampkowy dla wszystkich stacji Europy, najnowszej konstrukcji i w luksusowem wykonaniu od 300 zł począwszy, eleganckie głośniki oraz kompl. urządzenia, nadzwyczaj tanio także na raty sprzedaje Kilian, Marcinkowskiego 11. 25548

Najlepsza
okazja zakupu na raty. Sypialki, męskie pokoje, klubowe garnitury, regały biurowe, biurka, garnitur pluszowy, lustra, obrazy, kanapy, leżanki, kuchnie, łóżka, materace, stoły, krzesła, heblarka, szafki do lodu tanio na sprzedaż. Jakubowski, Okole, Jasna 9. 25555

Jadalka
lub bufet i kredens korzystnie na sprzedaż. Poznańska 4. (25559

Maszynę
do pisania „Orzeł“ 3 rzędową, polską tastaturą sprzeda Artura Grottgera 3, I pr. (25554

Mam (25596
na sprzedaż płaszcz zimowy dla dziewczynki od 14—16 roku, mało noszony. Przyżecze nr. 3, Król.

Łóżko (13713
mahoniowe z materacem używane sprzedam. Najdrowski, Dworcowa 11.

Samochód
5 osobowy „Ford“ sprzedam bardzo tanio. Bocianowo 9. 13724

KUPNA

Poszukuję
domu przy wpłacie 6 tys. lub mieszkanie do 3 pokoi. Pośrednicy wykluczeni. Of. do filji Dzien. Bydg pod „6000“. (13697

Deski
stolarskie, suche, sosny i liściastego drzewa, kupują wagonowo Schroeder i Synowie, Wyrzysk. (25269

Kupię
wózek ręczny 2 kołowy na resorach. Tojka, Poznańska 27. 25521

Kupię
używany samochód w dobrym stanie 4 osobowy. Adres w filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 13693

LEKCJE

Kurs (24125
handlowy na Prakt. Kursach Handlowych w/m. (ul. Chrobrego 7) rozpoczął się 3 b. m. Zapisy przyjmuje nadal Dyrekcja.

Siódmioklasista
gimn. Klasycznego udziela lekcyj. Zgłoszenia pod „Korepetytor“ do filji Dziennika Bydgoskiego, Dworcowa 2. 13702

Korepetycji (13689
udzielam uczniom i eksternistom w zakresie całego gimnazjum. Włostowski, Swiętojańska 20.

POSADY WOLNE

Poszukuję
od 1. 10. urzędnika gospodarczego (starsz. kawalera) z dłuższą praktyką, rzetelnego, trzeźwego, znającego plantację buraków, na 650 mórg w pow. tucholskim. Pensja 150 zł., posada stała, prawie samodzielna. Zgłosz. Litz, Koślinka, pow. Tuchola. 25386

Pomocnik
fryzjerski zaraz potrzebny Zakład fryzjerski, ulica Grudziądz, Chełmińska 71. 25577

Snycerza
na przykroje ze stali tylko dobrego rzemieślnika przyjmie Przemysł Muzyczny Sp. z o. o., Swiecie n. W. 25590

Fryzjer
lub fryzjerka mogą się zgł. pensja wysoka. „Juljan“. Grudziądz, Stara 12. (25484

Podróżujący
i domokrążni z małą kaucją potrzebni. Zgłosz. przed poł. Adres w filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 13591

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić zaraz lub od 1. X. 29. Kita, Czarnków, Gdańska 3. 25532

Pomocnika
stolarskiego przyjmie zaraz Ernst Buchholz, Trzeciewiec stacja Kotomierz. Stolarnia z zapędem elektrycznym. 25522

Pomocnika
fryzjerskiego od 30. 9. 29 na stałe poszukuję. Madziński, Mogilno. (25395

Ekspedjentka
dzielna zaraz potrzebna, tylko z branży bławatów przy ul. Długiej 38. (25549

Czeladnik
szewski potrzebny zaraz. Cz. Mielcarek, Chodzież, Raczkowskiego 58. 25541

Poszukuję
zaraz młodszego czeladnika kołodziejskiego. Fr. Nitka, mistrz kołodziejski, Nakło. 25539

Pomocnik
fryzjerski z ondulacją może się zaraz zgłosić. Jan Derech, salon dla pań i panów, Żnin, Kościelna 9 25495

Pomocnika (25550
fryzjerskiego poszukuję Kamieński, Św. Trójcy 14.

2 fryzjerów
damsko-męskich i 1 fryzjerkę poszukuje Edmund Dutkiewicz od 1. X. 29 r. Zgłoszenia Wełniany Rynek 14 od 11—1 godz. 25558

Stolarze
dzielni na fornierowaną pracę mogą się zgłosić ul. Błonia 14/15. (25568

Specjalistę
do kładzenia posadzki parkietowej poszukuje natychmiast Tri & S-ka, Bydgoszcz, Babia Wieś 5. (25391

Dzielny
pomocnik stolarski, obeznany z maszynami, potrzebny zaraz. W. Chojnacki, Barcin. (13688

Poszukuje
się nauczycielkę w średnim wieku, z dobrą konwersacją francuską do dzieci 7 i 11 lat. Reflektuje się tylko na pierwszorzędne siły z dobremi świadectwami. Zgłoszenia wraz fotografją uprasza się pod „Nauczycielka“ do „Par“ Bydgoszcz, Dworcowa 72. (25376

Poszukuję
samotnej, inteligentnej pani, która za skromnem wynagrodz. przy wolnem mieszkaniu przyjęłaby posadę u samotnego pana. Oferty pod „Samotna“ do „Dziennika Bydgoskiego“ Grudziądz. (25362

Uczeń
kelnerski syn uczciwych rodziców może się zaraz zgłosić. Hotel Engel, Chojnice. (25489

Uczeń
kupiecki, syn uczciwych rodziców, 15—16 lat potrzebny zaraz do składu kolonjalnego w Toruniu. Zgłoszenia piśmienne z życiorysem pod „W. K.“ do Dzien. Bydg. Toruń. 25487

Służąca
potrzebna. „Wiol“, Sienkiewicza 44. 13680

Panienka
do kopjowania ręcznych robótek potrzebna. Długa 7, I ptr. (25566

Chłopaka
do warsztatu mech. przyjmę. Konieczny, Sniadeckich 46. 13681

Uczennica
do szycia. Król. Jadwigi nr. 4b, parter lewo. (13676

Gospodyni
potrzebna zaraz do restauracji. Zgł. Wiśniewska, Lubelska 7. 25571

Służąca
do wszystkiego, kochająca dzieci poszukiwana zaraz. Kosznik, Bocianowo nr. 4. 13699

Chłopak
który w stolarni pracował, potrzebny. Tapicernia, Jagiellońska 4. (25545

Służąca
do wszelkich prac domowych może się zgłosić. Reja 4, parter. (13706

Uczeń
stolarski może się zgłosić. Błonia 14/15. (25567

Poszukuję
dziewczynę zaraz do wszelkich prac domowych. Zgłoszenia u gospodarza, Bocianowo 28. (13712

Posługaczka
czysta i rzetelna natychmiast potrzebna. Zgłoszenia między godz. 3—4 popoł. Kowalska, Gdańska 51, II. piętro prawo. 13722

Krawcowe
kuśnierkę przyjmę. Mazowiecka 41, Klaczkowski. 13682

Poszukuję
do 4-miesięcznego dziecka czystej, starszej, z dobremi poleceniami osoby. Majorowa Kosiarska, Zamojskiego 6. 25542

Dziewczyna
potrzebna. 3 Maja 13, I ptr. pr. (13703

POSADY POSZUKUJĄ

5000 złotych
kaucji złoży dzielny fachowiec, kupiec, celem przejęcia bufetu na własny rachunek. Reflektuję tylko na lokal odpowiedni, z ożywionym ruchem. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Fachowiec M.“ (25384

Szofer (25363
z zawodu ślusarz poszukuje zaraz lub później posady jako kierowca samochodów osobowych i ciężarowych. Adres Kitowski, Kartuzy, ul. Gdańska 32.

Marszantka
z kilkoletnią samodzielną praktyką poszukuje posady zaraz lub później. — Łaskawe oferty proszę skierować do Dz. Bydg. pod „Praktyka“. (25302

Młynarz
żonaty, obeznany dobrze z motorami, co może udowodnić pierwszorzędnemi świadectwami, poszukuje zaraz lub 1. X. 29 stałej posady kierownika, pierwszego lub samodzielnego. O łaskawe oferty uprasza się pod Józej Szemryk, Tuchola, Garbary 4, Pomorze. (25415

Trio-Jazzband
wolny. Zgł. do Dzien B. Toruń pod „Trio“. 25579

Biuralista
wymowny w swym zawodzie, obeznany z księgowością, korespondencją i prawem handl., wymaganie skromne, świadectwo dobre Of. proszę skierować pod adresem Jan Dembek, Bysławek, poczta Bysław, pow. Tuchola. (25543

Szofer-młynarz
z dłuższą praktyką młynarską, trzeźwy i sumienny, obeznany również z motorami gazowemi, poszukuje posady szofera lub młynarza przy młynie lub na majątku. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Szofer-młynarz“. (25528

Gospodyni
młoda, lat 24, inteligentna, przystojna, dobre świadectwa, poszukuje posady. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „M. B.“ (13696

Córka
właściciela szuka posady celem wyuczenia się gotowania. Oferty do filji Dziennika Bydgoskiego pod „Córka“. 13684

Mistrz
młynarz, szuka posady kierownika, młynarz samodz lub samotny. Zgł. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „M. M. 40“. (13692

Szofer
służący, poszukuje posady świadectwa chlubne. Zgł. do filji Dz. Bydg. Toruń pod „nr. 100“. (25581

DZIERŻAWY

Obszerna
ubikacja, w śródmieściu, słoneczna, z wjazdem na ulicę, na garaż do dwóch samochodów lub inne przedsiębiorstwo zaraz do wynajęcia, z wodą i światłem elektr. Magazyn Bławatów Tadeusz Ferber, Gdańska 38. tel. 619. (25053

Sala
6×10 jako składnica albo warsztat zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia ul. Pod Blankami 14. (25538

Dzierżawa
800 mórg, 12 lat, objęcie 150.000 Nowakowski, Dworcowa 69, telef. 850. (13700

Lokal
na warsztaty potrzebuję. „Wiol“, Sienkiewicza 44. 13679

Piwnica
do wynajęcia. Wiadomość Kordeckiego 16, II ptr. prawo. 25523

Szukam
próżnego składu z pomieszkaniem, w dużej wiosce lub mieście. Feliks Bieszke Zakrzewska Osada, poczta Więcbork. (25546

Piekarnia
i cukiernia w najlepszym punkcie Bydgoszczy jest do wydzierżawienia. Zgłoszenia do filji Dz. Bydg. pod „Cukiernia“. 13691

MIESZKANIA

Mieszkanie
2—3 pokoi z kuchnią wprost od gospodarza poszukuję. Oferty pod „I. K.“ do Dzien. Bydgoskiego, filja, ulica Dworcowa. (13685

Zamienię
dwupokojowe mieszkanie z kuchnią i łazienką na III piętrze w śródmieściu na mieszkanie trzypokojowe. Oferty do filji Dz. Bydg. pod „F. i W. 9“. (13673

Mieszkanie
4 pokojowe komfortowe wskaże Nowakowski, ul. Dworcowa 69. 13701

Zamienię
2 pokoje i kuchnią na 2 duże lub 3 z dopłatą. Of. pod „W. 500“ do Dz. Bydg. 25534

Mieszkanie
3—5 pokoi, blisko Placu Wolności szukam zaraz. Of. pod „Agronom“ filja „Dzien. Bydg.“. 13720

POKOJE

Inteligent
szuka z dniem 1 października elegancko umeblowan. pokoju, bezwzgl. czystego, niekrępującego, zacisznego. Zgłoszenia pod „Stały lokator“ do Dz. Bydg. 25421

Nauczycielka
z prawami przyjmie dziewczynki na stancję. Troskliwa opieka i ewent. pomoc w naukach. Zgłosz. do filji Dziennika Bydgosk., Dworcowa 2 pod „R. N.“ (13629

2 pokoje
umeblowane z używaniem kuchni, łazienki wynajmę. Zgł. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „100 złotych“. (13674

Pokoju
na pracownię z osobnem wejściem poszukuję. Of. pod „Rysownik“ do Dz. Bydg. (25547

2 pokoje
komfortowe, niekrępujące, okolica Gdańskiej, poszukuję. Oferty „Dwa“ Dziennik Bydgoski. 25540

Pokój
dla 2 panów z utrzymaniem. Gdańska 62, II ptr. lewo. 25536

Pokój
umebl. ewtl. z kuchnią wynajmę. Dolina 4, II p. 25544

Pokój
umebl. z używaniem kuchni dla bezdzietnego małżeństwa do wynajęcia. Adres wskaże filja Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (13707

Pokój
umeblowany, duży, przy polskiej intelig. rodzinie do wynajęcia. Łokietka 8 d. II ptr. (25565

Dobrze
umeblowany pokój do wynajęcia z utrzymaniem lub bez. Garbary 11, parter prawo. (25551

RÓŻNE

Tanie (24430
i smaczne obiady (à 1,20 zł.) kolacje (à 1 zł) poleca restauracja T. Kocerki, (Patzer), Św. Trójcy 8—9

Tysiące
chorych na katar żołądka, wzdęcie, kurcze, bóle, niestrawność, brak apetytu, ogólne osłabienie, et cetera, odzyskało zdrowie, używając zioła sławnego na cały świat Dr. Dietla, Profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądajcie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres: Liszki, Apteka. (25481

500 zł.
pensji miesięcznie dam za pożyczenie 20 000 zł. przy dobrej gwarancji. Spłata pożyczki po 1000 zł. miesięcznie. Oferty pod „500 zł.“ do filji Dz. Bydg. (13677

Na
I. hipotekę pragnę pożyczyć 4 tysiące zł. Procent według ugody. Zgłoszenia do filji Dziennika Bydg. pod „Pożyczka“. (13683

Zgubioną
książeczkę wojskową na nazwisko A. Kaniecki unieważniam. A. Kaniecki. 25325

Zgubiłem
książeczkę wojskową na nazwisko Wilhelm Braun. Oddać Chrobrego 19a, II. 13594

Zegarek
damski zgubiono na ulicy Pomorskiej. — Uczciwego znalazcę uprasza się o zwrot za wynagrodzeniem. Rybka, Pomorska 34. (25527

Zegarek
branzoletowy na czarnej taśmie znaleziono 9. bm. na ul. Chopina. Odebrać można ul. Poznańska 34, II lewo. (25570

Uwaga!
Proszę tych świadków o podanie adresu, którzy widzieli zajście wczoraj po połud. pomiędzy 4—5 na moim placu Pomorska 48 jak niejaki p. Sewerniak i p. W. Józefowicz wydobyli browningi i chcieli do mnie strzelać. B. Krajniewski, ulica Pomorska 48. 13725

MATRYMONJALNE

Chcesz
się ożenić lub wyjść zamąż szybko i dobrze — zgłoś się do największego biura matrymonjalnego „Postęp“, Warszawa, Poznańska 22. Na każde listowne zgłoszenie wysyłamy dyskretnie kilkadziesiąt ofert. (25443

Pani
z majątkiem, wdowa katl. życzy znajomości lepszego starszego urzędnika. Nauczyciel i wdowiec ma pierwszeństwo (wiek 50 do 58) celem ożenku. Of. upraszam do Dz. Bydg. pod „E. S.“. (25309

Dla
mej kuzynki lat 19, przystojnej, wykształconej, muzykalnej, posiadającej 6-cio pokojowe umeblowanie, pierwszorzędną wyprawę i 60.000 zł., szukam z braku znajomości panów inteligentnych na stałych i dobrych stanowiskach. Cel matrymonjalny. Oferty proszę skierować z dołączeniem fotografji - którą się zwraca - do filji Dz. Bydg. pod „Bydgoszczanka“. Rzecz traktuje się poważnie. (13687

Panna
lat 32, posiadająca wyprawę w bieliźnie i 2000 zł. pozna chętnie pana w celu matrymonjalnym. Panowie raczą złożyć oferty do Dz. Bydg. pod „Lat 32“. (25537

Poznać
chcę pana lat 35—45, urzędniczka, mieszkanie. Of. do filji Dz. Bydg. pod „Cicha przyjaźń“. (13711

Szanownej Klienteli komunikuję uprzejmie, że **w sobotę, dnia 21 b. m.** nastąpi pod moją firmą

Otwarcie składu fabrycznego

przy **Placu Teatralnym 3**

„PASAMON"

Fabryka pasmanterji
właśc.: E. F. Lewandowski

Promenada nr. 27a **BYDGOSZCZ** Promenada nr. 27a

25562

Najtańsze **płaszcze damskie**
w firmie
B. Cyrus, Bydgoszcz, Gdańska 155
24730

Twaróg stołowy

słodki, dziennie świeży, najlepszy i najtańszy do smarowania chleba dostarcza przez wozy do ulicznej sprzedaży i składy
Dwór Szwajcarski
Mleczarnia 28287
Jackowskiego 22-27.

Poważna fabryka mebli **poszukuje** dzielnego, przezornego

przedstawiciela

na Pomorze, możliwie z tej samej branży, wprowadzonego u odnośnej klienteli. Zgłoszenia pod „Fabryka" do Dziennika Bydgoskiego. (25589

Kwartet lub kwintet

pierwszorzędny, dla kina w Gdyni potrzebny od 3-go października b. r. 25446
Spieszne szczegółowe oferty kierować:
Kapelm. Schmidt, Gdynia.

Potrzebny od 1 października br. lub wcześniej na kampanje 1929/30
samotny gorzelany
który również umie poprowadzić płatkarnię. Zgłoszenia z odpisami świadectw przyjmuje (25493
Zarząd Maj. Płochocin p. Warlubie.

Przetarg przymusowy.

Dnia 21 września br. o godz. 16,30 po południu przy ul. **Dworcowej 72, w firmie Hartwig,** sprzedam najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą. (25573

1 samochód marki „Fiat"
zaś o godzinie 17-tej
1 samochód marki „Peugeot"
Kucharz, komornik sądowy.

Przetarg przymusowy.

Dnia 25 września 1929 r. o godzinie 12 w południe sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę **w gminie Dąbrówka,** powiat Chełmno

ca. 4 fury żyta.

Zbiórka licytantów o godzinie 11^{30} u p. Flora.
Chełmno, dnia 17 września 1929 r.
25586) **Lange,** egzekutor pow.

Przetarg przymusowy.

Dnia 26 września 1929 r. o godzinie 12 w południe sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę **w gminie Kokocko,** pow. Chełmno

3 konie.

Zbiórka licytantów o godzinie 11^{30} w oberży pana Ziółkowskiego.
Chełmno, dnia 17 września 1929 r.
25587) **Lange,** egzekutor pow.

Przetarg przymusowy.

W sobotę, dnia 21 września 1929 r. o godz. 11 **przy ulicy 27 Grudnia 5 w Poznaniu** sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę

maszynę do składania (linotyp).

J. Bartkowiak, komornik sądowy
25612) **Poznań, ul. Kochanowskiego 24**

Przetarg ofertowy.

Magistrat miasta Bydgoszczy zamierza wydać w drodze przetargu publicznego **wykonanie 1 części robót stolarskich i ślusarskich przy budowie szpitala miejskiego na Skrzetusku.**

Ślepe kosztorysy otrzymać można w Urzędzie Budownictwa Naziemnego, ul. Jana Kazimierza nr. 3, za opłatą 3,— zł. Tamże udzielać się będzie potrzebnych wyjaśnień oraz zostaną wyłożone rysunki do wglądu.

Oferty należy złożyć w zamkniętych kopertach i zaopatrzyć w odpowiedni napis do **czwartku, dnia 26 września br. godz. 10-tej przed poł.** w wyżej podanym Urzędzie. O tej samej godzinie nastąpi otwarcie ofert.

Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru pomiędzy oferentami. (25584

Bydgoszcz, dnia 18 września 1929 r.
Magistrat - Urząd Budownictwa Naziemnego
(—) w z. E. Tubielewicz, decernent.

Światowa firma

poszukuje pierwszorzędnego

przedstawiciela

na województwo Pomorskie i Poznańskie, za stałą gażą, prowizją i zwrotem kosztów podróży.

Ubiegać się mogą jedynie panowie wymowni, o wykształceniu technicznem, wysokich zdolnościach kupieckich, posiadający dobre stosunki w kołach przemysłowych i będący w stanie opanować szybko stronę techniczną i kupiecką. Żąda się celowej i dokładnej pracy oraz dokładnej znajomości języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie.

Zgłoszenia panów odpowiadających w zupełności wspomnianym warunkom, zawierające pełne curriculum vitae, odpisy świadectw, referencje i wysokość żądanej gaży, przyjmuje pod „Dzielny sprzedawca" **„PAR" Kraków,** Rynek Główny 46.

25367

DRUKI

wszelkiego rodzaju

dla urzędów, przemysłu, handlu i prywatne wykonujemy szybko, gustownie i po przystępnych cenach.

Specjalność: klisze kreskowe i siatkowe dla ilustr. dzieł i cenników

Drukarnia Bydgoska
Wydawnictwo „Dziennika Bydgoskiego"
Bydgoszcz, ul. Poznańska 29/30.

Polecam:
Pługi
Brony 13575
Maneże
Młocarnie
Wialnie
Kartoflarki

J. P. Szulc
skład żelaza
Koronowo.

Dzielny monter

do budowania aparatów radjowych **poszukiwany.**
Wilh. Buchholz, inżynier
25560) **Bydgoszcz, ul. Gdańska 150.**

Stołowy

młodszy ewent. praktykant z dobremi świadectwami i fotografją może się zaraz zgłosić. Pensja stała przy wolnym stole.
Hotel „Polonja"
Gniew (Pomorze).
Tel. 26. 25387

Kierownik gorzelni

kawaler ze znajomością książkowości gospodarczej, sołectwa i kasy chorych, dzielny w swym zawodzie potrzebny zaraz lub od 1. X. 25574
Majątek Łabiszynek p. Gniezno.

Poszukujemy od 15. X.

pomocnika gorzelnianego

z znajomością języka polskiego. Znajomość fachu pożądana. Oprócz wolnej stancji, pensja w miarę wyszkolenia fachowego.
Majętność Liszkowo
pow. Wyrzysk. (25437

Wróciłem

z mej filji nad morzem i przyjmuję od 8—18 z wyjątkiem niedziel i świąt. (25476
PIOTR KOZŁOWSKI
fryzjer damski
ulica Grodzka nr. 18
(kierunek do Fary.)

Czytajcie „Dziennik Bydgoski"!

SPRZEDAŻE

Baczność
amatorzy — kopalnia złota! Oberża, 30 mórg, duży park z stawem, sala 4 pokoje dla podróżnych 5 klm. od miasta, 15 minut od stacji, żywy i martwy inwentarz nadkompletny. 3000 litr. mleka miesięcznie. Cena podług ugody. Zgłoszenia F. Gruźlewski, Witkowo, p. Chełmża.
25575

325 mórg
na Pomorzu przy powiatowem mieście sprzedam, ziemia pszenno-żytnia, budynki murowane, dom 8 pokoi, inwentarze nadkompletne, młócarnia motorowa, pełne żniwo wpłata 80 tysięcy złotych. Zgł. E. J. Polska Agencja Telegraficzna, Warszawa, Krak. Przedmieście 50.
25598

Atelier fotograficzne!
Pewna egzystencja. Atelier fotograficzne w powiatowem mieście na Pomorzu z powodu wyjazdu zaraz dzielnemu fachowcowi z odpowiednim kapitałem za przystępną cenę na sprzedaż. Interes od lat 19 jest w moim posiadaniu. W mieście znajduje się garnizon i kilka wyższych szkół. Stała klientela miejska i okoliczna. Bez konkurencji. Szybko decydujący się reflektanci z odpowiednim kapitałem, którym zależy na pewnej egzystencji, zechcą się natychmiast zgłosić. Pośrednicy wykluczeni. Przy kupnie 4 pokojowe mieszkanie wolne. Łaskawe oferty pod „K. A. 1627" do Dzien. Bydg. (25585

Bryczka
na sprzedaż. Bydgoszcz, Pomorska 49/50, w podwórzu.
13709

Majątki
ziemskie, cegielnie, młyny, tartaki, kamienice, wile, fabryki, interesy handlowe wszelkiego rodzaju poleca pośrednictwo „Rolpol" Bydgoszcz, ul. Gamma 2, tel. 2040, właśc. A. Kuligowski, b. administrator dóbr. (13719

Dom
narożnikowy w śródmieściu na sprzedaż na wyjątkowo dogodnych warunkach. Inform. Toruń, Chełmińska 9, I p. pok. 4, od godz. 4—6. (25583

Pianino
krzyżowe, ładny wygląd, śliczny głos, sprzedam tanio, także na raty. Majewski, Pomorska 65. (13717

Okazja!
Sprzedam palto damskie futrzane nowe, bardzo tanio. Selman, Wełniany Rynek 4. (25556

Rower
damski na sprzedaż. Rupienica nr. 15, w podwórzu tawo. (25567

KUPNA

Kupię
piec kaflowy. Zgłosz. do Pawła Kühna w Łabiszynie. (25594

POSADY WOLNE

Biuralista
częściowo podróżujący potrzebny zaraz do fabryki cukierków z kaucją do 5000 zł. Zgł. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „5000". 13726

Młodsza
biuralistka, biegła w polskim i niemieckim języku oraz pisaniu na maszynie może się natychmiast zgł. „Polonja", Bydgoszcz Dworcowa 17. 25572

Potrzebny 25592
zaraz dzielny cukiernik. Posada stała, warunki dobre. Zgł. do kawiarni Hendryk, Kartuzy, Pom.

Poszukuję
czeladnika szewskiego zarazem i ucznia na stałą pracę. Wiktor Szymański, mistrz szewski, Bukowiec pow. Swiecie. (25576

Potrzebna 13715
zaraz dziewczyna do posługi. Libelta 10, III ptr.

Poszukuję
pokojowej, uczciwej i pracowitej. Reflektuję tylko na pierwszorzędną siłę. Zgł. przyjmuje Chwiałkowska, ul. Dworcowa 81. (13716

Dziewczyna 25597
do prac domowych zaraz potrzebna. Nakielska 23.

Uczeń
fryzjerski może się zgłosić. Świętojańska 10. 13710

POSADY POSZUKUJĄ

Osoba
starsza, intelig. z zawodu nauczycielka szuka zajęcia. Najchętniej przyjęłaby opiekę nad dziećmi lub udzielam dzieciom pomocy w języku francuskim ewtl. przyjęłaby posadę lektorki. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „A. J. 11.". (25593

MIESZKANIA

2 pokoje
z kuchnią z meblami lub bez na sprzedaż. Adres w filji Dz. Bydg. Dworcowa nr. 2. (13708

POKOJE

Pokój
słoneczny, używanie kuchni zaraz wynajmę. Plac Poznański 13, Euskajt. (F13723

RÓŻNE

Ostrzegam
przed kupnem weksla na 700 zł blanko, który mi zginął w interesie. Wystawca p. Anastazja Rudnicka ze żyrem p. Łucja Rudnicka, Toruń, Lewiński, Król. Jadwigi 24 (25580

Pomorzanin 25582
lat 26, przystojny, z średniem wykształceniem, obeznany w sprawach sołeckich, posiadający 10.000 zł. gotówki, pozna inteligentną, zdrową pannę, wdówka niewykluczona, posiadające gospodarstwo. Panie, którym zależy na dobrym trzeźwym, gospodarzu, spokojnem i szczęśliwem współżyciu małżeńskiem, raczą skierować swe oferty z dołączeniem fotografji, którą się zwraca do Dzien. Bydg. Toruń, pod „Pomorzanin" Dyskrecja zapewniona.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej, Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.